Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

28 ЛІПЕНЯ 2009 г. АЎТОРАК № 138 (26496)

Кошт 550 рублёў

ВЫДАЕЦЦА З 9 ЖНІЎНЯ 1917 г.

ПЕРШЫ КАЛАСОК

Фота Аляксандра ДЗІДЗЕВІЧА, БЕЛТА.

У Капыльскім раёне, на полі сельгаспрадпрыемства «Старыца-Агра» 25 ліпеня прайшлі абласныя «Зажынкі-2009». Мерапрыемства дало старт масавай уборачнай кампаніі на Міншчыне. Аграрыям Мінскай вобласці трэба будзе ўбраць больш за 592 тыс. га.

*НА ЗДЫМКУ: камбайнер СВК «Старыца-Агра» **Міхаіл ДАРАШЭВІЧ** з унукам **Захарам**.*

Час вялікага хлеба

Масавая ўборка збожжавых пачалася ў Беларусі. Аб гэтым паведаміў карэспандэнту БЕЛТА <u>начальнік упраўлення раслінаводства, кормавытворчасці і насенняводства Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Рыгор РАМАНЮК.</u>

Уборка лічыцца масавай, калі ў цэлым па краіне скошана 5 працэнтаў уборачнай плошчы. Паводле даных на 27 ліпеня, збожжавыя і зернебабовыя культуры (акрамя кукурузы) убраны са 121 тыс. га, што складае 5,12 працэнта агульнай уборачнай плошчы. Лідзіруюць гаспадаркі Брэсцкай і Гомельскай абласцей, дзе скошана адпаведна 14,8 працэнта і 13 працэнтаў ад запланаванага. У Гродзенскай вобласці ўбрана 2,7 працэнта да плана, у Мінскай — 1,3 працэнта, у Магілёўскай — 0,4 працэнта, у Віцебскай — 0,12 працэнта.

У цэлым па краіне намалочана 452 тыс. тон збожжа. Ураджайнасць збожжавых і зернебабовых культур складае 37,52 ц/га, што на 3,79 ц больш, чым на аналагічную дату мінулага года.

Перад аграрыямі стаіць задача завяршыць масавую ўборку ўраджаю за 20 пагодлівых дзён. Не выключана, што ў асобных раёнах краіны ўборачная кампанія можа зацягнуцца з-за неспрыяльных умоў надвор'я. Моцныя дажджы ўжо стрымліваюць уборку ў цэнтральных і паўночных рэгіёнах. З-за пераўвільгатнення і падтаплення глебы работа тэхнікі тут ускладнена, таму ўборачная ідзе больш марудна, чым у паўднёвай частцы Беларусі.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «ПРАДПРЫМАЛЬНІКІ МОГУЦЬ ІСТОТНА ДАПАМАГЧЫ ДЗЯРЖАВЕ Ў ЭКСПАРЦЕ ПРАДУКЦЫІ»

Дзяржава зацікаўлена ў прыцягненні прыватнага бізнэсу да рэалізацыі беларускай прадукцыі за мяжой. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў час даклада прэм'ер-міністра Сяргея Сідорскага аб ходзе выканання даручэнняў кіраўніка дзяржавы.

«Давайце актывізуем нашых бізнэсменаў, папросім іх дапамагчы рэалізаваць запасы прадукцыі, — сказаў Прэзідэнт. — Прадпрымальнікі маглі б істотна дапамагчы. Але мы да цяперашняга часу гэтага не зрабілі — урад не чуе таго, аб чым я гавару».

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ў найбліжэйшы час будуць прыняты меры па самым пільным кантролі за выкананнем яго даручэнняў. «Перш за ўсё гэта датычыцца рэалізацыі прадукцыі, якая сёння накоплена на складах», — адзначыў кіраўнік дзяржавы. «Я не сказаў бы, што праблемы са збытам маюць нейкі абвальны, крытычны характар, але тое, што гэта недапушчальны ўзровень, — гэта факт», — дадаў ён.

Каментуючы прапановы аб аказанні бюджэтнай падтрымкі, што паступаюць з боку ўрада і некаторых кіраўнікоў прадпрыемстваў, Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «Бюджэт не разлічаны на тое, каб аказваць масіраваную падтрымку тым прадпрыемствам, якія павінны зарабляць самі. Гэта аксіёма». «У гэтым плане будзе штотыднёвы кантроль за дынамікай рэалізацыі прадукцыі, і, аналізуючы яе, мы ўбачым, хто як працуе», — дадаў ён.

«У нас вельмі доўга вырашаюцца тыя пытанні, якія ставяць перада мною і перад урадам нашы бізнэсмены, кіраўнікі прадпрыемстваў, — канстатаваў кіраўнік дзяржавы. — Тэрміны зацягваюцца, і насцярожвае тое, што гэта адбываецца тады, калі некаторыя задачы трэба выканаць ужо на працягу сутак».

У сувязі з гэтым Аляксандр Лукашэнка выказаў жаданне выслухаць меркаванне старшыні агульнага сходу акцыянераў ЗАТ «Белтэхэкспарт» Уладзіміра Пефтыева, які прысутнічаў на дакладзе.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што гэта не апошняя яго сустрэча з прадстаўнікамі бізнэсу: «Трэба размаўляць з нашымі прадпрымальнікамі, якія могуць у гэтай сітуацыі дапамагчы з прасоўваннем прадукцыі на традыцыйныя і нетрадыцыйныя рынкі».

Кіраўнік дзяржавы запатрабаваў ад урада інфармацыю аб выкананні яго даручэння па інвестпраектах, у прыватнасці па забудове квартала ў раёне вуліцы Макаёнка.

Прэзідэнт нагадаў, што ў адпаведнасці з планамі беларуская будаўнічая галіна павінна быць поўнасцю пераведзена на еўрапейскія стандарты да 1 студзеня 2010 года. «Калі мы гэта выканаем, то гэта будзе сапраўдны прарыў для краіны, — падкрэсліў ён. — Таму што мы на будаўнічую галіну ўскладаем каласальныя надзеі: будаўніцтва — гэта лакаматыў, які выцягне эканоміку з крызісу». «Але для гэтага будаваць трэба так, як належыць, каб гэта было незатратна, па-гаспадарску», — дадаў ён.

Аляксандр Лукашэнка таксама ўзняў пытанне аб дзейнасці Савета па прадпрымальніцтве пры Прэзідэнце. «Час гэты савет як мае быць узварухнуць, — сказаў ён. — Кіраўнікі і члены гэтай структуры павінны быць больш актыўнымі, каб краіна магла атрымліваць рэальную карысць ад яе работы».

У час даклада былі разгледжаны таксама перспектывы рэалізацыі праектаў агульным коштам да $1 млрд, звязаных з развіццём інфраструктурных сістэм Беларусі і горада Мінска, у тым ліку ў сувязі з маючым адбыцца чэмпіянатам свету па хакеі, які прыме беларуская сталіца ў 2014 годзе. Кіраўнік дзяржавы даў даручэнні аб узаемадзеянні прыватнага бізнэсу і дзяржавы для эфектыўнага вырашэння абазначаных задач. Такое супрацоўніцтва будзе будавацца на дзяржаўных гарантыях па выдзяленні льготных крэдытаў, у тым ліку з прыцягненнем замежнага капіталу.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Твае правы

«ПАСЯРЭДЗІНЕ» КАНТРАКТЫ НЕ СПЫНЯЮЦЬ

Мець невысокую зарплату кепска, але застацца без працоўнага месца — яшчэ горш. Між тым, сёлета многія прадпрыемствы сталі адчуваць дэфіцыт заказаў, і ў выніку сутыкнуліся з праблемай «лішняга персаналу». А адсюль і па-сапраўднаму папулярныя пытанні да ўдзельнікаў «выязной прыёмнай» Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы ў Астравецкім і Ашмянскім раёнах: <u>хто мае дадатковыя перавагі па кантрактах, як праводзіцца перавод на іншую пасаду, што трэба памятаць пры скарачэнні штатаў, і ў рэшце рэшт — да якіх межаў могуць «пашырацца» службовыя абавязкі?</u>

Раней — з выхадной дапамогай

Галоўная ўмова для працягу кантракта — гэта згода работніка і наймальніка. І калі адзін з бакоў жадання не мае, то нияк паўплываць на яго рашэнне па сутнасці ўжо немагчыма. Дадатковыя гарантыі па «захаванні» працоўнага месца вызначаны толькі для асобаў у перадпенсійным узросце і жанчын з дзецьмі да 5 гадоў. Іншыя катэгорыі ніякіх пераваг не маюць. І ў тым ліку гаворка ідзе аб адзінокіх маці, што выхоўваюць дваіх і больш дзяцей ва ўзросце да 14 гадоў, — пакінуць такіх жанчын на ранейшым месцы кіраўніцтва абавязана толькі ў выпадку, калі адпаведная «броня» прадугледжана ў калектыўным дагаворы.

Зрэшты, сітуацыя з працягам кантрактаў — праблема не адзіная. *Апошнім часам на прадпрыемствах узнікае і іншае пытанне: ці можа з улікам пагаршэння эканамічнай сітуацыі кіраўніцтва завода пайсці на спыненне кантракта... у сярэдзіне яго тэрміну?*

— Кантракт — гэта пагадненне двух бакоў, адпаведна, спыніць яго датэрмінова магчыма толькі з прычыны якіх-небудзь «вінаватых» дзеянняў або зноў-такі паводле ўзаемнай згоды, — падкрэслівае **намеснік начальніка прававога забеспячэння і нагляду Дэпартамента дзяржінспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Вадзім БРАТАШ**. — І калі такой згоды работнік не дае, то звольніць яго можна толькі па скарачэнні. Але тут ужо існуюць іншыя правілы.

Прыняць рашэнне аб скарачэнні колькасці або штату работнікаў наймальнік мае поўнае права. Але ў той жа час ён мусіць пісьмова папярэдзіць работніка аб сваім намеры не пазней чым за два месяцы. Прычым на працягу двух месяцаў гэтага папярэджання работнік павінен знаходзіцца на сваім месцы і выконваць ранейшыя абавязкі, задача ж наймальніка — плаціць зарплату. А непасрэдна пасля скарачэння работнік атрымлівае выхадную дапамогу — у памеры трох сярэднямесячных заробкаў.

— Сапраўды, наймальнік можа абысціся без 2-месячнага папярэджання, але ў такім выпадку работніку з яго згоды робіцца дадатковая выплата ў памеры яго двух сярэдніх заробкаў, — працягвае Вадзім Браташ. — Да таго ж, у адрозненне ад сітуацыі са спыненнем кантракта, падчас скарачэння работнік мае яшчэ адзін «бонус» — яму павінны прапанаваць для ўладкавання ўсе вакансіі паводле кваліфікацыі, што застаюцца ў арганізацыі. І калі такіх прапаноў не было, ёсць падставы для звароту ў суд.

> **ДАРЭЧЫ**
> **Паводле звестак Міністэрства працы і сацыяльнай абароны, толькі за студзень—чэрвень сёлета ў арганізацыях Беларусі было выяўлена больш за 119 тысяч выпадкаў парушэнняў заканадаўства аб працы. У выніку прыцягнуты да адказнасці 2572 наймальнікі, а таксама 3902 канкрэтныя службовыя асобы.**

Іншае месца толькі са згоды

Пераход на новае месца — практыка даволі распаўсюджаная. Аднак вось сітуацыя: работнік даведваецца аб сваім «прызначэнні» на іншую пасаду толькі постфактум. І знаёміцца з адпаведным загадам са «спазненнем» на два месяцы.

— Перавод на іншую пасаду ў аднаго і таго ж наймальніка магчымы толькі са згоды работніка, і больш за тое — у выпадку пераводу заключаецца новы працоўны дагавор, — распавядае Вадзім Браташ. — Калі ж гэтыя патрабаванні не выкананы, то ёсць падстава звярнуцца на працягу трох месяцаў у суд. Як паказвае практыка, у такой сітуацыі суд можа «замацаваць» за работнікам «старое» месца.

Да таго ж у выпадку, калі ў выніку пераводу работніку быў нанесены матэрыяльны ўрон (скажам, адбылося зніжэнне зарплаты), у дачыненні да вінаватай службовай асобы могуць быць выкарыстаны санкцыі. І гаворка ідзе аб штрафе ў памеры ад 4 да 20 базавых велічынь.

Інструкцыі складаюць не з галавы

Яшчэ адна сітуацыя. Работніка пераводзяць на іншую пасаду з меншай зарплатай. Але ў гэтым пераводзе падпісаць службовую інструкцыю... па сутнасці з ранейшымі абавязкамі. Наколькі гэта законна?

— Справа ў тым, што у нас існуюць класіфікатары пасад службоўцаў для ўсіх галін эканомікі, — адзначае Вадзім Браташ. — У тым ліку ў класіфікатарах вызначаны патрабаванні для ўсіх пасад, і службовыя інструкцыі распрацоўваюцца менавіта на падставе гэтых патрабаванняў. Адпаведна, спроба адвольна пашырыць кола абавязкаў — гэта парушэнне. І тут ёсць падстава паспрачацца з кіраўніцтвам.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ШТАТНЫ ЛІХТАРШЧЫК

Фота Уладзіміра ЧАБЕРКУСА, БЕЛТА.

У Брэст вяртаюцца страчаныя традыцыі — газавыя ліхтары і пасада штатнага ліхтаршчыка. Увечары 25 ліпеня, у дзень пачатку святочных мерапрыемстваў, прысвечаных 990-годдзю з дня ўтварэння горада і 65-й гадавіне з дня вызвалення Брэста ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, на вуліцы Савецкай адбылося ўрачыстае ўключэнне газавых ліхтароў і быў падпісаны ўказ аб увядзенні ў горадзе пасады ліхтаршчыка. Газавыя ліхтары на Савецкай вуліцы ліхтаршчык цяпер будзе запальваць кожны вечар з надыходам прыцемкаў.

(Працяг тэмы на 4-й стар.)

БУДАЎНІКІ ПА ЗАРПЛАЦЕ АПЯРЭДЖВАЮЦЬ АРТЫСТАЎ...

Паводле звестак Мінэканомікі, сёлета ў студзені—чэрвені намінальная сярэднямесячная зарплата работнікаў у цэлым па рэспубліцы склала 957,2 тысячы рублёў, ці 342,2 долара ЗША і павялічылася ў параўнанні з адпаведным леташнім перыядам на 17 працэнтаў, у тым ліку за чэрвень — 1014,8 тысячы рублёў, ці 358,8 долара і павялічылася ў параўнанні з чэрвенем мінулага года на 13,5 працэнта.

Зарплата работнікаў арганізацый прамысловасці ў сёлетнім чэрвені дасягнула 382,1 долара, будаўніцтва — 495,7, транспарту — 411,4, сувязі — 416,2 долара. Сярэднямесячная зарплата работнікаў сельскай гаспадаркі за шэсць месяцаў сёлета ў параўнанні з адпаведным перыядам 2008 года павялічылася на 28,4 працэнта і склала 640,3 тысячы рублёў, ці 228,9 долара, у тым ліку ў чэрвені — на 21,8 працэнта і склала адпаведна 700,2 тысячы рублёў, ці 247,6 долара. У бюджэтных арганізацыях яна склала 761,9 тысячы рублёў (272,4 долара) і павялічылася ў параўнанні з першым кварталам 2008 года на 12,2 працэнта, у тым ліку за чэрвень — 820,7 тысячы рублёў (290,2 долара) і павялічылася ў параўнанні з чэрвенем 2008 года на 11,5 працэнта. Зарплата ўрачоў у сёлетнім чэрвені дасягнула 503,7 долара, настаўнікаў — 298,9, прафесарска-выкладчыцкага складу — 654,5, артыстаў — 315,2 долара.

Сёлета ў чэрвені ў параўнанні з маем намінальная налічаная сярэднямесячная зарплата ў цэлым па рэспубліцы павялічылася на 3,6 працэнта, а ў бюджэтных арганізацыях — на 4,7. Рэальная зарплата ў цэлым па краіне ў студзені—чэрвені 2009 павысілася ў параўнанні з гэтымі леташнімі месяцамі на 2,1 працэнта. За шэсць сёлетніх месяцаў суадносіны намінальнай налічанай сярэднямесячнай зарплаты і мінімальнага спажывецкага бюджэту склалі 251,5 працэнта, у тым ліку ў чэрвені — 261,6 працэнта.

Ігар ГРЫШЫН.

Некаторыя беларускія банкі з 28 ліпеня спыняюць расходныя аперацыі па валютных крэдытных картках

У прыватнасці аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў «Пріорбанк» ААТ і ААТ «Банк Масква-Мінск».

У сувязі са змяненнямі ў заканадаўстве (пастанова Нацыянальнага банка Беларусі № 105 ад 14 ліпеня 2009 года) з 28 ліпеня гэтага года па ўсіх валютных крэдытных картках будуць спынены расходныя аперацыі. Да іх належаць атрыманне наяўных грашовых сродкаў у банкаматах і касах банкаў, а таксама разлікі ў пунктах гандлю і сэрвісу. Аднак падкрэсліваецца, што гэта змяненне не датычыцца дэбетавых валютных картак.

Як расказалі ва ўпраўленні інфармацыі Нацыянальнага банка, выдача фізічным асобам, за выключэннем індывідуальных прадпрымальнікаў, крэдытаў у замежнай валюце прыпыняецца пасля афіцыйнага апублікавання пастановы, якое чакаецца ў бліжэйшыя дні. Аднак у Нацбанку заўважылі, што абмежаванне пры авердрафтным крэдытаванні пачне дзейнічаць яшчэ праз месяц.

Нагадаем, Нацыянальны банк прыняў рашэнне аб прыпыненні да 1 студзеня 2011 года выдачы фізічным асобам, за выключэннем індывідуальных прадпрымальнікаў, крэдытаў у замежнай валюце. Гэта датычыцца таксама і частак (траншаў) крэдытаў пры авердрафтным крэдытаванні па раней заключаных крэдытных дагаворах, частак (траншаў) крэдытаў пры крэдытаванні па крэдытных лініях па раней заключаных крэдытных дагаворах.

Прыпыненне крэдытавання фізічных асобаў у замежнай валюце дасць магчымасць знізіць рызыкі як для банкаў (у выпадку несвоечасовага пагашэння або невяртання крэдыту), так і для насельніцтва. Беручы пад увагу як станоўчыя, так і адмоўныя бакі ўвядзення абмежаванняў на выкарыстанне замежнай валюты пры крэдытаванні фізічных асобаў, гэта норма мае часовы характар, г.зн. будзе дзейнічаць да моманту стабілізацыі сітуацыі ў эканоміцы краіны.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

БАЛЬНІЦА Ў МАСКВЕ ПЕРАПОЎНЕНАЯ ПАЦЫЕНТАМІ З ПАДАЗРЭННЯМІ НА СВІНЫ ГРЫП

Інфекцыйная бальніца № 1 у Маскве, куды ў асноўным дастаўляюць усіх людзей з падазрэннем на грып A/H1N1, перапоўненая пацыентамі. Хворымі запоўненыя два аддзяленні бальніцы. Паводле афіцыйных звестак, грып A/H1N1 пацверджаны ў 18 расіян, у асноўным на Урале.

Паводле слоў неназванай крыніцы з адміністрацыі бальніцы, як мінімум у дзевяці чалавек ужо пацверджаны грып A/H1N1. «Мы ўзялі аналізы ў астатніх шпіталяваных і адправілі ў лабараторыю», — сказала яна.

УКРАІНА ПАВЫСІЦЬ КОШТЫ НА ГАЗ ДЛЯ НАСЕЛЬНІЦТВА ДА ЎЗРОЎНЮ ІМПАРТНЫХ

Нацыянальная камісія па рэгуляванні электраэнергетыкі Украіны прыняла рашэнне павысіць кошты на газ для насельніцтва і камунальных прадпрыемстваў.

Паводле планаў, з 1 верасня 2009 года кошты на газ для насельніцтва вырастуць на 20 працэнтаў, а з 1 кастрычніка гэтага года — на 20 працэнтаў для камунальных прадпрыемстваў. З пачатку 2010 года кошты будуць расці на 20 працэнтаў штоквартальна, пакуль кошт паліва не будзе прыведзены ў адпаведнасць з коштамі на імпартуемы газ.

ВІЗІТ ПАТРЫЯРХА КІРЫЛА Ў КІЕЎ ВЫКЛІКАЎ БЕСПАРАДКІ

Прыхільнікі і праціўнікі прыезду ва Украіну Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Кірыла ў панядзелак 27 ліпеня пабіліся ва ўкраінскай сталіцы, паведамляюць інфармагенцтвы.

Нацыяналісты, якія пратэставалі супраць прыезду Кірыла з лозунгамі «Украіне — памесную праваслаўную царкву!», «Прэч, маскоўскі поп-каланізатар», «Украіне — незалежную царкву!», напалі на прадстаўнікоў казацкіх арганізацый.

Каля трох дзясяткаў казакоў, узброеных харугвамі і плакатамі «Наш патрыярх — Кірыл!», «Сардэчна запрашаем, Ваша Святасць!», уступілі ў сутычку з паўсотняй актывістаў УНА-УНСО на Уладзімірскай горцы. Адназначнага пераможцы бойкі не было — прыхільнікаў і супернікаў прыезду Кірылы развяла міліцыя.

Патрыярха ў цэнтры Кіева сустракалі каля двух тысяч звычайных вернікаў, святары і манахі. На горку прыйшлі таксама мясцовыя палітыкі: лідар Партыі рэгіёнаў Віктар Януковіч, сакратар Рады нацыянальнай бяспекі і абароны Раіса Багатырова, упаўнаважаны Вярхоўнай Рады па правах чалавека Ніна Карпачэва.

Усе, хто сабраўся, адстаялі малебен у гонар святога князя Уладзіміра, які 1021 год таму хрысціў Русь. Пасля набажэнства патрыярх правёў імправізаваную прэс-канферэнцыю, падчас якой сказаў, што не збіраецца сустракацца з прадстаўнікамі дзейных ва Украіне раскольніцкіх арганізацый.

ТЭРАРЫСТ-СМЯРОТНІК НЕ ДАЧАКАЎСЯ РАМЗАНА КАДЫРАВА

На спектаклі ў канцэртнай зале Грознага, побач з якім 26 ліпеня быў здзейснены тэракт, павінен быў прысутнічаць прэзідэнт Чачні Рамзан Кадыраў.

Паводле слоў самога Кадырава, у яго на руках было запрашэнне, аднак ён не змог прыйсці, паколькі затрымаўся па справах. У выніку выбуху загінулі шэсць чалавек.

Манеты «Шалі»

серыі «Знакі задыяка» з учарашняга дня ўвёў у абарачэнне Нацыянальны банк Беларусі, паведаміў карэспандэнту «Звязды» <u>намеснік начальніка Упраўлення інфармацыі галоўнага банка краіны Міхаіл ЖУРАВОВІЧ.</u>

Памятная сярэбраная манета выпушчана наміналам 20 рублёў, пробай сплаву 925, масай 28,28 грама, медна-нікелевая манета мае намінал 1 рубель. На адваротным баку сярэбранай манеты ў цэнтры знаходзіцца стылізаваная выява шаляў, у верхняй частцы якіх — устаўка з сінтэтычнага крышталя. Манеты адчаканеныя на АТ «Манетны двор Польшчы»: сярэбраная — якасцю «анцыркулейтэд, аксідзіраваная», медна-нікелевая — якасцю «брыльянт-анцыркулейтэд». Тыраж сярэбранай манеты — да 25 000 штук, медна-нікелевай — 10 000.

Ігар ГРЫШЫН.

«СЛАВЯНСКІ БАЗАР» НЕ ПАВІНЕН СТРАЦІЦЬ НАЦЫЯНАЛЬНЫ КАЛАРЫТ

Сярод культурна-музычных форумаў, якія транслююцца ў нас па тэлебачанні, беларусы аддаюць перавагу «Славянскаму базару ў Віцебску». За гэты конкурс выказаліся 40,4 працэнта рэспандэнтаў. Такія вынікі апытання, праведзенага інфармацыйна-аналітычным цэнтрам пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Ніжэй у рэйтынгу размясціліся «Еўрабачанне» і «Новая хваля» (Юрмала) — 29,2 і 14,5 працэнта адпаведна.

Увогуле «Славянскі базар» глядзелі, слухалі, чыталі аб ім і асабіста ўдзельнічалі ў мерапрыемствах форума 76,7 працэнта апытаных. Большасць інфармацыю аб форуме атрымлівае праз тэлебачанне — 96 працэнтаў, каля 20 працэнтаў апытаных сачылі за праграмай фестывалю на старонках газет і прыкладна 10 працэнтаў — па радыё.

Больш за 60 працэнтаў рэспандэнтаў хацелі б пабываць на мерапрыемствах «Славянскага базару». На думку большасці (85 працэнтаў), арганізацыя правядзення форума з кожным годам паляпшаецца ці застаецца на папярэднім узроўні. Сярод адмоўных момантаў і недапрацовак адзначаліся запрашэнне адных і тых жа зорак з году ў год, адсутнасць новых ідэй па абнаўленні праграмы.

Сярод пажаданняў і прапаноў па далейшым развіцці міжнароднага фестывалю ў Віцебску — павышэнне ўзроўню падрыхтоўкі беларускіх артыстаў, запрашэнне замежных выканаўцаў найбольш высокага ўзроўню (каб у іх было чаму павучыцца), узняцце фестывалю да ўзроўню добрага шоу, але з захаваннем нацыянальнай асаблівасці, традыцый, душэўнасці, энергетыкі «добрых беларускіх людзей.

Як сведчыць апытанне, беларусы цэняць нацыянальны каларыт «Славянскага базару». Акрамя сучаснай эстрады даволі папулярнымі становяцца іншыя жанры сучаснага мастацтва : жывапіс, тэатр, дзіцячы эстрадны конкурс. Адметна, што нават моладзь, якой даспадобы больш шырокая інтэрнацыяналізацыя свята, выступае пры гэтым за абавязковае захаванне нацыянальнага каларыту.

Ул. інф.

«ЯКІ З МУЗЫЧНЫХ КОНКУРСАЎ ВАМ НАЙБОЛЬШ ЦІКАВЫ?»
(У працэнтах ад колькасці апытаных)

Зарплата домакіраўнікоў у Віцебскай вобласці цяпер залежыць ад дэбіторскай запазычанасці за паслугі ЖКГ

Кіраўнікі домакіраўніцтваў у Віцебскай вобласці цяпер будуць матэрыяльна зацікаўлены ў пагашэнні пратэрмінаванай запазычанасці за паслугі ЖКГ. Новая сістэма аплаты працы кіраўнікоў ЖРЭТ і ЖЭУ ўведзеная ў Віцебскай вобласці з 1 ліпеня, паведаміў начальнік упраўлення жыллёва-камунальнай гаспадаркі Віцебскага аблвыканкама Андрэй Шарэц.

Аднымі з асноўных паказчыкаў, па якіх будзе прэміравацца або дэпрэміравацца кіраўнік, — гэта наяўнасць дэбіторскай запазычанасці і аб'ём аказання платных паслуг насельніцтву.

У Віцебскай вобласці за 6 месяцаў гэтага года пратэрмінаваная запазычанасць насельніцтва прадпрыемствам ЖКГ узрасла з Br6,9 млрд (на 1 студзеня 2009 г.) да Br7,6 млрд. Найбольш высокі ўзровень пратэрмінаванай дэбіторскай запазычанасці насельніцтва ў Аршанскім, Віцебскім, Шумілінскім і Сенненскім раёнах, а таксама ў Оршы і Віцебску.

Па выніках студзеня—мая гэтага года тэмп росту платных паслуг ЖКГ насельніцтву склаў 101 працэнт да аналагічнага перыяду мінулага года. Вызначаныя паказчыкі не выконваюцца ў 11 раёнах.

Дзіяна КУРЫЛА, БЕЛТА.

Кватэрнае пытанне

КАЛІ Ў ДОМЕ ЖЫЦЬ БОЛЕЙ НЕЛЬГА

У адпаведнасці з дзейным заканадаўствам грамадзяне, жылыя памяшканні якіх з-за надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару сталі непрыдатнымі для пражывання, маюць права на атрыманне жылога памяшкання сацыяльнага карыстання дзяржаўнага жыллёвага фонду. Што разумець пад сітуацыямі «прыроднага і тэхнагеннага характару»?

А. САКАЛОВА, *г. Брэст.*

Класіфікацыя надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару дадзена ў Інструкцыі, зацверджанай пастановай Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь ад 19 лютага 2003 г. № 17. У прыватнасці, да надзвычайных сітуацый тэхнагеннага характару аднесены транспартныя аварыі (катастрофы), пажары, несправакаваныя выбухі або іх пагроза, аварыі з выкідам (пагрозай выкіду) небяспечных хімічных, радыеактыўных, біялагічных рэчываў, раптоўнае разбурэнне збудаванняў і будынкаў, аварыі на інжынерных сетках і збудаваннях жыццезабеспячэння, гідрадынамічныя аварыі на плацінах, дамбах і іншых інжынерных будынках.

Пад надзвычайнымі сітуацыямі прыроднага характару разумеюцца небяспечныя геалагічныя, метэаралагічныя, гідралагічныя з'явы, дэградацыі грунтоў ці нетраў, прыродныя пажары, змяненне стану паветранага басейна, змяненне стану водных рэсурсаў і біясферы і інш.

Разгляд пытанняў прызнання жылых памяшканняў непрыдатнымі для пражывання або неадпаведнасці іх санітарным і тэхнічным патрабаванням, што прад'яўляюцца да жылых памяшканняў, ускладаецца на пастаянна дзейную міжведамасную камісію, якая ўтвараецца раённым, гарадскім, раённым у горадзе выканаўчым ці распарадчым органам. Рашэнне аб прызнанні жылога памяшкання непрыдатным для пражывання прымаецца ў вызначаным парадку на падставе матэрыялаў абследавання стану жылых памяшканняў.

Віктар САВІЦКІ.

СЛУХАЙЦЕ АГЛЯДЫ МАТЭРЫЯЛАЎ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»:

Радыё Мінск 92,4FM — на Радыё-Мінск з аўторка па пятніцу ў ранішняй праграме **«КАВА ПА-ВЕНСКУ»** (Мінск – 92.4 FM, Віцебск – 106.4 FM, Магілёў – 98.1 FM, Гомель – 105.6 FM)

Радыо Рокс — на Радыё-Рокс з аўторка па пятніцу **РАНІЦАЙ У 7.40, УВЕЧАРЫ Ў 22.30** (Мінск – 102.1 FM, Віцебск – 103.0 FM, Гродна – 106.9 FM, Брэст – 101.2 FM, Гомель – 102.6 FM, Магілёў – 103.4 FM)

Беларускае радыё, канал Культура — на Радыё-Культура з аўторка па пятніцу ў ранішняй праграме **«У РЫТМЕ ДНЯ»** (Мінск – 102.9 FM, Віцебск – 99.3 FM, Гродна – 95.0 FM, Брэст – 88.5 FM, Магілёў – 99.1 FM, Гомель – 91.53 FM)

ISSN 1990 - 763X

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 28.07.2009 г. (для б/н разлікаў)

▼ 1 долар ЗША	2 806,00
▼ 1 еўра	3 998,83
1 латвійскі лат	5 696,88
1 літоўскі літ	1 158,33
1 чэшская крона	156,58
1 польскі злоты	956,80
▲ 1 расійскі рубель	91,26
1 украінская грыўня	351,85

Курсы замежных валют для безнаяўных разлікаў

Цэнтрабанк РФ

USD	30, 7457
UAH	38,5526
1000 BYR	10,8950
EUR	43,8249

Агенцтва Уладзіміра Граўцова

Падпішыцеся на часопіс «Главный Бухгалтер. ГБ» на 2009 год у рэдакцыі па самай выгаднай цане. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01.

ААТ «Агенцтва Уладзіміра Граўцова» УНП 100024047 Ліцэнзія Мінсувязі № 02140/0172806 выд. 03.05.2004 да 02.05.2009

Беларусь надае вялікае значэнне нарошчванню гандлю з Кубай і яго дыверсіфікацыі

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 26 ліпеня павіншаваў старшыню Дзяржаўнага Савета і Савета Міністраў Кубы Рауля Кастра з нацыянальным святам — Днём нацыянальнага паўстання.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь надае вялікае значэнне развіццю трывалых дружалюбных адносінаў з Кубай, нарошчванню аб'ёмаў беларуска-кубінскага гандлю і яго дыверсіфікацыі.

Кіраўнік беларускай дзяржавы выказаў упэўненасць, што дзякуючы сумесным намаганням супрацоўніцтва Беларусі і Кубы будзе і далей умацоўвацца на карысць двух народаў.

Аляксандр Лукашэнка выказаў спачуванні Дзмітрыю Мядзведзеву ў сувязі з гібеллю людзей у ДТЗ у Растоўскай вобласці

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і сябе асабіста выказаў глыбокія спачуванні Прэзідэнту Расійскай Федэрацыі Дзмітрыю Мядзведзеву, родным і блізкім загінулых у выніку аўтамабільнай аварыі ў Растоўскай вобласці.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Беларускія дзяржвыдавецтвы выпусцілі больш за палову падручнікаў да новага навучальнага года

Больш за палову падручнікаў выпусцілі беларускія дзяржвыдавецтвы да новага навучальнага года. Аб гэтым паведаміла на калегіі ведамства першы намеснік міністра інфармацыі Лілія АНАНІЧ.

«Да 2009/2010 навучальнага года дзяржаўным выдавецтвам неабходна падрыхтаваць і выпусціць 114 назваў падручнікаў і навучальных дапаможнікаў. На 17 ліпеня выпушчана 62 падручнікі. Работа вядзецца рытмічна, але ўскладнена здачай асобных рукапісаў, а таксама значным перавышэннем запланаваных аб'ёмаў», — адзначыла Лілія Ананіч.

Усяго выдавецтвы Міністэрства інфармацыі Беларусі за першае паўгоддзе 2009 года выпусцілі 226 назваў кніжнай прадукцыі тыражом 2,2 млн экзэмпляраў, у тым ліку па заказе міністэрства 57 сацыяльна значных выданняў тыражом 227,3 тыс. экзэмпляраў. Арганізацыям, што выдаюць, на выпуск сацыяльна значных выданняў са сродкаў рэспубліканскага бюджэту Мініфармам пералічана Br2180 млн субсідыі. З іх на выпуск і дастаўку ў бібліятэкі ўстаноў адукацыі кніг серыі «Школьная бібліятэка» — Br1563,4 млн, або 71,7 працэнта.

За шэсць месяцаў выдавецтвы рэалізавалі прадукцыі на Br8824 млн пры плане Br7410 млн, атрымалі Br993 млн прыбытку ад рэалізацыі. Рэнтабельнасць рэалізаванай прадукцыі склала 15,4 працэнта.

Першы намеснік міністра адзначыла, што асноўныя паказчыкі, зацверджаныя бізнэс-планамі, за першае паўгоддзе выканалі ўсе выдавецтвы. Аднак гаварыць аб дасягненні стабільнасці не даводзіцца. Не выклікае аптымізму і рост рэшткаў гатовай прадукцыі. Яны дасягнулі Br9291,6 млн (1227 назваў у колькасці 938,1 тыс. экзэмпляраў).

Пагоршылася сітуацыя з закупкай сацыяльна значнай літаратуры бібліятэкамі ў сувязі са скарачэннем фінансавання. У першым паўгоддзі 2009 года бібліятэкі закупілі 61,9 тыс. экзэмпляраў кніг на Br1115,1 млн, што менш, чым у аналагічным перыядзе мінулага года, на 37,6 тыс. экзэмпляраў, або на 37,8 працэнта, па кошце — на Br189,8 млн, або на 14,6 працэнта. Скарацілі закупкі кніг і бібліятэкі ўстаноў адукацыі.

БЕЛТА.

Vivat, БДУ!

Сталі вядомымі першыя вынікі ўступнай кампаніі ў вядучай ВНУ краіны

Конкурс на дзённую бюджэтную форму навучання сёлета — 2,3 чалавека на месца (крыху ніжэйшы, чым летась — 2,6 чалавека на месца). Больш за ўсё аказалася ахвотнікаў вучыцца па спецыяльнасці «дызайн» (кірунак — камунікатыўны дызайн) на гуманітарным факультэце, на адно месца там прэтэндавала ажно 17 чалавек! Па-ранейшаму папулярнымі застаюцца такія спецыяльнасці, як міжнароднае права (5,4 чалавека на месца) і міжнародныя адносіны (6,3 чалавека на месца). Куды менш напружаным было змаганне за права навучацца ў вядучай ВНУ краіны па прыродазнаўчанавуковым профілі. Самы высокі конкурс там склаў 2,1 чалавека на месца (біялагічны факультэт). За кожны студэнцкі білет на механіка-матэматычным і хімічным факультэтах змагаліся 1,8 абітурыента.

Сярэдні бал атэстата ў тых, хто спрабаваў стаць студэнтам дзённай бюджэтнай формы, — 8,7. Колькасць медалістаў у паўтара раза больш, чым летась. Як паведамілі ў прэс-службе вядучай ВНУ краіны, прахадны бал сёлета дастаткова высокі. Каб стаць студэнтам, скажам, факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі (спецыяльнасць «Камп'ютарная бяспека»), трэба было набраць 358 балаў (у параўнанні з леташнімі 352), і роўна адным балам менш спатрэбілася на спецыяльнасці «Сусветная эканоміка» факультэта міжнародных адносін.

Першымі студэнтамі БДУ стануць больш за тысячу абітурыентаў прыродазнаўчанавуковых факультэтаў і ФМА, якія будуць залічаны на пасяджэнні прыёмнай камісіі 27 ліпеня. А першыя студэнцкія білеты будуць уручаны зусім хутка — 1 жніўня — дзесяці пераможцам міжнародных алімпіяд і лаўрэатам спецыяльных прэзідэнцкіх фондаў. Сярод абраных самымі таленавітымі абітурыентамі — фізічны, біялагічны, геаграфічны, хімічны факультэт, факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі, а таксама факультэт радыёфізікі і электронікі. У кагорце выбітных абітурыентаў, якія ўжо без ніякіх хвілін студэнты, — тры выпускнікі Ліцэя БДУ, які славіцца сваёй бліскучай падрыхтоўкай і паспяховымі навучэнцамі.

Лёс некаторых абітурыентаў яшчэ не вырашыўся. Напрыканцы лета — з 27 па 30 жніўня — у Белдзяржуніверсітэце пройдуць уступныя выпрабаванні на спецыяльнасці руская, беларуская, славянская філалогія, тэалогія, а таксама творчыя конкурсы на спецыяльнасці факультэта журналістыкі і спецыяльнасць «дызайн». Усяго ж сёлета плануецца прыняць 1995 чалавек на дзённую бюджэтную форму, і 425 — на завочную бюджэтную форму навучання.

Ала МАЧАЛАВА.

«ПАСЯРЭДЗІНЕ» КАНТРАКТЫ НЕ СПЫНЯЮЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Камісія ці суд

Наступствы канфлікту паміж работнікам і кіраўніком ведамства: звычайна тут пачынае актыўна выкарыстоўвацца практыка вымоў. У выніку гэта можа прывесці да звальнення «за сістэматычнае невыкананне абавязкаў». Між тым, што рабіць, калі з вымовамі работнік не згодны?

— Выкарыстанне дысцыплінарных спагнанняў — права таго ж наймальніка, — зазначае Вадзім Браташ. — Галоўнае, каб наймальнік запатрабаваў пісьмовае тлумачэнне, азнаёміў работніка з адпаведным загадам, вытрымаў пэўныя тэрміны — накласці спагнанне можна не пазней чым праз месяц з дня выяўлення і не пазней чым праз 6 месяцаў з дня здзяйснення правіннасці.

Разам з тым, калі з вымовай работнік не згодны, то на працягу трох месяцаў ён можа звярнуцца ў камісію па працоўных спрэчках сваёй або вышэйшай арганізацыі. Тут павінны разгледзець пытанне максімум за 10 дзён. Прычым калі рашэннем камісіі работнік не задаволены, ёсць шанц адстойваць свой пункт гледжання надалей — для гэтага трэба зноў-такі на працягу 10 дзён падаць заяву ў суд.

Работнік, які не з'яўляецца членам прафсаюза або заняты ў арганізацыі без камісіі па працоўных спрэчках, можа аспрэчыць тую ж вымову адразу ў судзе. Плаціць ніякіх пошлін тут не давядзецца. Важна толькі не прапусціць тэрмін: звярнуцца ў суд неабходна таксама на працягу трох месяцаў з часу вынясення дысцыплінарнага спагнання.

Хто аднаўляе працоўную кніжку?

Апошні дзень працы — гэта канчатковы разлік і працоўная кніжка «на рукі». Правіла нібыта простае. Але не заўсёды выканальнае. Бо калі-нікалі падчас звальнення высвятляецца: працоўная кніжка недзе... згубілася.

— Звычайна гэта пытанне вырашаецца выдачай дубліката — у дадзеным выпадку неабходна на працягу года звярнуцца да ранейшага наймальніка, — адзначае Вадзім Браташ. — Іншая рэч, калі ўзнікае спрэчка: хто ўсё ж павінен аднаўляць запісы ў кніжцы за ўвесь час папярэдняй працоўнай дзейнасці? Тут давядзецца звяртацца ў суд. Пры гэтым калі суд вырашыць, што кніжка страчана наймальнікам — абавязак «пошуку» будзе ўскладзены на яго. Але калі будзе вызначана, што вінаваты сам работнік, то збіраць звесткі давядзецца ўжо самастойна.

Што вінен — аддаць павінен

Не сакрэт, што папулярнасць банкаўскіх крэдытаў на спажывецкія мэты была вялікай яшчэ летась. «Пазычалі» грошы многія. Але зараз даўгі даводзіцца вяртаць, і часам гэта — праблема. І адсюль — рашэнні аб утрыманнях на падставе выканаўчых лістоў. Аднак ці магчыма праводзіць падобныя ўтрыманні з пенсіі па інваліднасці, памер якой атрымальнікам ніжэйшым за бюджэт пражытковага мінімуму?

— Калі прынятае адпаведнае судовае рашэнне, утрыманні будуць праводзіцца, — заўважае Вадзім Браташ. — Пры гэтым у тым ліку даўгі могуць спаганяцца з пенсіі, якая не перавышае БПМ.

Водпуск з варыянтамі

Муж і жонка з'яўляюцца прыёмнымі бацькамі, і ў сувязі з гэтым маюць права на водпуск. Сёлета ён складае 65 каляндарных дзён, і сам па сабе гэты тэрмін падаецца немалым. Але вось праблема: у сапраўднасці адпачынак працягваецца ўсяго тры тыдні — менавіта столькі прыёмныя дзеці знаходзяцца ў аздараўленчым лагеры. Надалей бацькі фактычна вымушаны здзяйсняць той жа догляд, што і ў «працоўны» час. Словам, атрымліваецца, што водпуск нібыта ёсць. І ў той жа час — яго няма. Як тут быць?

Варта адразу ж заўважыць: сітуацыя выглядае заблытанай. Але не безвыходнай. І ў гэтым выпадку ёсць некалькі шляхоў. Так, па-першае, існуе варыянт кампенсацыі за нявыкарыстаную частку адпачынку. А, па-другое, прыёмныя маці і бацька могуць узяць водпуск у розны час. І ў выніку проста «замяніць» адно аднаго.

Сяргей ГРЫБ.
Астравецкі раён.

Дэбюракратызацыя

СПРАВЫ ГАСПАДАРЧЫЯ, СПРАВЫ СУДОВЫЯ...

У Баранавічах павінен быў правесці прыём грамадзян і прадстаўнікоў суб'ектаў гаспадарання старшыня Вышэйшага Гаспадарчага суда Рэспублікі Беларусь Віктар Камянкоў. Але па ўважлівай прычыне зрабіць гэтага ён не здолеў, і наведвальнікаў прымаў старшыня гаспадарчага суда Брэсцкай вобласці Сяргей Кулак. Колькасць заяўнікаў і характар іх зваротаў ад гэтага не змяніліся.

У час прыёму.

Многія з наведвальнікаў не могуць вырашыць сваіх праблем гадамі, таму скардзіліся, што ў судах не знайсці праўды. Іншым разам чалавек упэўнены настолькі моцна ў сваёй праўдзе, што вывесці яго з працэсу барацьбы ўжо немагчыма.

Вось пенсіянер з 1986 года змагаецца за аўтамашыну, якая была канфіскавана ў яго сына судом. Бацька даказвае, што машыну купіў ён, але аформіў на сына, а калі таго асудзілі, то забралі і машыну.

— Ён капейкі не ўклаў у той аўтамабіль, а я будаваў дамы, гасцініцу, Дом культуры... і гэта мы купілі машыну, — даказвае пенсіянер.

Справа безнадзейная, бо па дакументах аўтамашына належала сыну і была яго маёмасцю, але 23 гады чалавек вядзе барацьбу... Калі ў Баранавічы некалькі гадоў таму прыязджаў Прэзідэнт Беларусі, пенсіянер перадаў яму сваю скаргу. Справа разглядалася паўторна ў Брэсце, і вынік той жа, бо няма ніякай падставы для вынясення іншага рашэння. Тым не меней ад суда чалавек патрабуе, каб было вынесена рашэнне на яго карысць і дзяржава выплаціла кошт таго «Масквіча».

У пакой прыёму ўвайшоў чарговы наведвальнік, і зноў такая ж сітуацыя.

Анатоль Б. служыў у міліцыі і, калі ён быў дзяжурным, два лейтэнанты пабілі пасяленца, бацьку 4 дзяцей, які ад тых пабояў і памёр. У час следства лейтэнанты паказалі, што і дзяжурны прымаў удзел у тым эпізодзе. За гэта Б. з міліцыі і партыі «папрасілі». Але праз нейкі час яму ўдалося ўладкавацца на службу ў калонію на поўначы СССР. Была гэта гісторыя 25 гадоў таму — цэлая вечнасць. І вось чалавек ужо немаладога веку ўспомніў, што пенсія ў яго была б значна большая, калі б улічылі два гады службы ў калоніі.

— Закончыліся даўно ўсе тэрміны, калі можна было б апратэставаць рашэнне. Той загад, па якім чалавека звольнілі з міліцыі, ніхто не адмяняў, яго ўзялі ў калонію на службу наноў... і няма ніякіх падстаў, каб суд прыняў пастанову на карысць скаржніка. Розныя бываюць людзі. У гэтым пакоі я зноў убачыў аднаго чалавека, які дзесяць гадоў таму быў у мяне на прыёме. Тады я яму ўсё растлумачыў, напэўна, мяне ён не запомніў, але я бачу, што ўсе гэтыя гады чалавек працягвае хадзіць па розных інстанцыях, — сказаў Сяргей Кулак.

Гэтыя прыклады прыведзеныя таму, што яны даволі тыповыя. І справа тут не толькі ў тым, што чалавек змагаецца дзесяцігоддзямі, а насцярожвае тое, што ён шукае ўплывовую асобу ў структурах улады, якая росчыркам пяра ўсё змяніла б на яго карысць.

Вярхоўны Суд пакінуў рашэнне больш нізкай інстанцыі ў сіле, справа была ў адміністрацыі Прэзідэнта... застаецца сваю праўду шукаць толькі ва Усявышняга. Дарэчы, многія гаварылі, што ўжо звярталіся ў міжнародныя структуры, але хуценька адыходзілі ад гэтай тэмы.

— Практыка паказвае, што з 10 наведвальнікаў, якія прыходзяць на такія прыёмы, прыкладна 3-4 чалавекі ўжо сталі прафесійнымі скаржнікамі. Іх ведае не толькі мясцовая ўлада, але і судовыя структуры, — кажа старшыня гаспадарчага суда Брэсцкай вобласці.

Сапраўды, такія людзі былі і на гэтым прыёме, і не толькі згаданыя вышэй. Між тым многія не могуць вырашыць праблемы сапраўдныя, не надуманыя.

Дзелавы чалавек заключыў дагавор на будаўніцтва салона і заплаціў агавораную суму (больш за 1 млрд 200 млн рублёў). Аб'ект павінны былі здаць два гады таму, але забудоўшчык запатрабаваў дадаткова яшчэ 473 мільёны. Пачаліся судовыя разборкі, у выніку якіх ад тых мільёнаў забудоўшчык адмовіўся. Затым высветлілася, што 250 млн рублёў з агаворанай дагаворам сумы не выкарыстана. І ў выніку было заключана міравое пагадненне. Атрымалася парадаксальная сітуацыя. Дабудаваць аб'ект не могуць, бо няма грошай, і перадаць гаспадару таксама нельга, бо трэба будзе вярнуць нявыкарыстаную суму, якой таксама няма.

А каб судзіцца, неабходна плаціць пошліну, якая залежыць ад сумы дагавора. Заплаціў чалавек 7 мільёнаў — справу прайграў, трэба далей плаціць.

У адным жыллёвым кааператыве свае праблемы, пра якія паведамілі старшыня з бухгалтарам. Іх дом здалі ў эксплуатацыю ў 2006 годзе, а праз год выявіліся дэфекты, дапушчаныя будаўнікамі. Упраўленне камунальнага будаўніцтва (УКБ) было заказчыкам дома і цяпер прыйсці з ім да паразумення, дабіцца станоўчага выніку даволі цяжка. Неабходна прад'явіць іск, зрабіць экспертызу, а тэрмін падачы прэтэнзіі канчаецца ў снежні...

А вось індывідуальны прадпрымальнік пакрыўджаны на другога прадпрымальніка і хоча адсудзіць у яго грошы. Нехта няправільна аформіў дакументы і стараецца назад вярнуць пэўную суму. Адным словам, дзе грошы — там праблемы .

Юрыст аднаго з банкаў у прыёмны пакой зайшла апошняй і перадала ліст на імя старшыні Вышэйшага Гаспадарчага Суда.

Пытанне датычыцца даўгоў, якія маюць суб'екты гаспадарання.

— Набралі крэдытаў, а вяртаць не збіраюцца. Поўнае зацішша. Можа, чакаюць, што спішуць, — паціснула плячыма жанчына.

Не, на гэты раз, хутчэй за ўсё, не спішуць.

А калі падвесці рысу пад пачутымі ў гэты дзень скаргамі, то можна сказаць, што ў адных фінансавыя праблемы надуманыя, у іншых яны ўзніклі з-за дапушчаных памылак ці няведання законаў. Ёсць і такія, дзе не спрацавала аператыўна судовая сістэма. Але ва ўсіх выпадках за гэтымі праблемамі стаяць людзі. Значыць, усе сітуацыі будуць уважліва прааналізаваныя.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

НЕДЗІЦЯЧЫЯ «ЗАБАВЫ»

Колькасць крымінальных злачынстваў, учыненых падлеткамі на транспартных аб'ектах, за шэсць месяцаў гэтага года павялічылася больш як на 50 %. Пераважаюць злачынствы карыслівай накіраванасці, такія, як крадзяжы, грабяжы, разбоі, махлярствы. Большасць з іх учынена на чыгунках.

Яшчэ паўгода таму 16-гадовая Аліна наведвала звычайную вясковую школу. Цяпер яна вучыцца ў спецыяльнай навучальна-выхаваўчай установе. Суд прызнаў дзяўчынку вінаватай у двух крадзяжах і прыгаварыў да пазбаўлення волі на тэрмін 1 год 8 месяцаў.

Пакуль дачка адбывае пакаранне, маці выплачвае грошы пацярпелым жанчынам. А сума для вёскі істотная — амаль 400 тысяч рублёў.

Месцам для нажывы Аліна абрала чыгунку. З першай ахвярай яна пазнаёмілася ў будынку чыгуначнага вакзала ў Маладзечне. Калі стомленая жанчына заснула, украла ў яе сумку. Чаго там толькі ні было: ключы, касметыка, два мабільныя тэлефоны, залатыя ўпрыгажэнні...

Праз месяц дзяўчынка паехала ў Мінск. Выйшаўшы з цягніка, накіравалася ў падземны пераход станцыі метро «Плошча Леніна». Там прыкмеціла жанчыну з сумкамі, якой стала дрэнна. Прапанавала дапамогу. І як толькі тая адвярнулася, Аліну як ветрам здзьмула разам з чужой сумкай. І гэта толькі адзін з мноства прыкладаў пакалечанага ўласнымі рукамі лёсу.

Самае страшнае, паводле слоў **пракурора аддзела па наглядзе за следствам у органах пракуратуры і ў органах унутраных спраў Беларускай транспартнай пракуратуры Васіля ПАШКОВІЧА,** большую частку злачынстваў на чыгунцы ўчыняюць п'яныя падлеткі. Нярэдка п'янству малых спрыяюць і дарослыя: сёлета выяўлена **70 дарослых, якія прыцягвалі няпоўнагадовых да ўжывання спіртных напояў, 49 работнікаў гандлю, якія прадавалі ім спіртное. І гэта толькі за паўгода.**

— За такі ж тэрмін зарэгістравана 91 правапарушэнне, якое пагражае бяспечнаму руху цягнікоў, — працягвае Васіль Пашковіч. — Гэта 41 факт біцця шкла ў цягніках, 30 — накладанне пабочных прадметаў на рэйкі, 20 пашкоджанняў сродкаў сігналізацыі і сувязі. Злачынцы выяўлены толькі ў 43 выпадках. Адказнасць панёс 81 правапарушальнік.

Выклікае трывогу і рост няшчасных выпадкаў на аб'ектах транспарту. На працягу 6 месяцаў сёлета загінула 7 падлеткаў, 3 траўмаваныя.

— Мы штогод праводзім прафілактычныя мерапрыемствы, расказваем у школах і летніках, як трэба паводзіць сябе на чыгунцы, у цягніках. Арганізоўваем экскурсіі па чыгуначных аб'ектах для няпоўнагадовых, схільных да правапарушэнняў.

Надзея ДРЫЛА.

Абзац

◢ **Споўнілася 110 гадоў з дня нараджэння Станіслава Ваупшасава, аднаго з арганізатараў і кіраўнікоў партызанскага руху на тэрыторыі Беларусі ў гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, Героя Савецкага Саюза. Памёр у 1976 г. Яго імя носіць вуліца ў Мінску.**

◢ У Мінску па выніках праверак падатковыя службы суб'ектаў гаспадарання сёлета ў першым паўгоддзі даналічана ў бюджэт больш за Br150 млрд, што складае звыш 5 % яго даходнай часткі. Пра гэта паведаміў начальнік інспекцыі Міністэрства па падатках і зборах па Мінску Віктар Дашкевіч на аператыўнай нарадзе ў Мінгарвыканкаме. Падатковыя рэвізоры пабывалі ў арганізацыях сферы вытворчасці, гандлю, грамадскага харчавання, будаўніцтва, транспарту, аказання медыцынскіх паслуг і інш. Праверак, у адпаведнасці з прэзідэнцкім указам, было ўдвая менш чым у мінулым годзе, а спагнана ў бюджэт — удвая больш.

◢ **Дадатковы цягнік кірункам Віцебск—Мінск будзе курсіраваць 29 ліпеня па Беларускай чыгунцы. З Віцебска ён адпраўляецца ў 6.40 і прыбудзе ў Мінск у 10.59. Назад з Мінска цягнік адбудзе ў 16.50 з прыбыццём у Віцебск у 21.06. У жніўні на чыгунцы будуць курсіраваць таксама два дадатковыя цягнікі міжнародных зносінаў — Мінск—Мурманск і Мінск—Новасібірск.**

◢ Гродзенскія аператыўнікі выявілі і знішчылі плантацыю марыхуаны пад Скідалем. Незадоўга да гэтага ў работнікаў міліцыі з'явілася інфармацыя, што ў горадзе сярод моладзі актыўна распаўсюджваецца марыхуана, якую вырошчваюць непадалёк ад абласнога цэнтра. На працягу некалькіх дзён плантацыя была выяўлена. Яна размяшчалася на закінутым участку побач з жылым домам. Пасадка была акуратна замаскіравана сярод пасеваў рапсу. За некалькі гадзін міліцыянеры ачысцілі плантацыю ў 3 соткі і знішчылі ў агні больш за 20 кг дурману.

◢ **Мінскі гарадскі суд прыгаварыў да 15 і 14 гадоў пазбаўлення волі двух мінскіх школьнікаў, якія ў сёлетнюю навагоднюю ноч забілі жанчыну-бамжа. Труп жанчыны 1975 г.н. быў знойдзены на вуліцы Славянскай у Першамайскім раёне. На той момант асуджаныя былі вучнямі 9-га класа адной з мінскіх школ. Жанчыне былі нанесены шматлікія удары рукамі і нагамі.**

◢ Нямецкія даследчыкі заявілі, што ў Германіі мужчыны перасталі расці, у той час як іх вага толькі павялічваецца. Па словах вучоных, на працягу апошніх 14 гадоў рост сярэднестатыстычнага мужчыны ў краіне застаецца 180,1 см. Да гэтага, з 1981 па 1995 г., рост немцаў павялічваўся на 1,7 см, а далей спыніўся. А вось вага нямецкіх мужчын расце — за апошнія 7 гадоў яны патаўсцелі ў сярэднім на паўтара кілаграма.

Поўны абзац

◢ **Незвычайную кампанію супраць вадзіцеляў, якія перавышаюць хуткасць і/або агрэсіўна водзяць машыну, прыдумала ўпраўленне дарожнай бяспекі ў Латвіі. Перад чалавекам апынецца Сертыфікат, які ён павінен падпісаць. Вытрымка з Сертыфіката: «Я, такі і такі, перавысіўшы хуткасць і кіруючы машынай у агрэсіўнай форме, пацвярджаю, што маё жыццё не важнае для мяне і я з радасцю плюю на яго. Будучы пры цвёрдым розуме і цвярозай памяці, я ўсведамляю, што рана ці позна трапіў у аварыю. Таму адразу пасля аварыі я завяшчаю маё сэрца, ныркі, а таксама і іншыя органы, што не пацярпелі падчас удару, тым, каму яны патрэбны больш. Я прашу дараваць мне тых людзей і іх блізкіх, каго я забіў ці пакалечу ў аўтакатастрофе. Дата. Подпіс». Пісьмы распаўсюджваюцца па пошце прама ў рукі злосным парушальнікам. Невядома, ці спрацавалі такія жудасныя папярэджанні, адна колькасць ахвяраў ДТЗ апошнім часам скарацілася на 29 %.**

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

З ДАПАМОГАЙ ВЫРАТАВАЛЬНІКАЎ

выцягвалі з аўтамабіля «Аўдзі-100» пацярпелых у аўтааварыі каля вёскі Малыя Аўцюкі Калінкавіцкага раёна. Як расказалі ў прэс-службе ДАІ Гомельскага аблвыканкама, 28-гадовы жыхар Рэчыцы рухаўся ў кірунку ад Калінкавіч да Гомеля і не справіўся з кіраваннем. А палове чацвёртай ночы машына ўехала ў фуру «Мерседэс-Бенц», якая стаяла на абочыне з уключанай аварыйнай сігналізацыяй. Пасажыр «Аўдзі», які знаходзіўся на заднім сядзенні, загінуў адразу, вадзіцель памёр праз тры гадзіны, у бальніцы знаходзіцца яшчэ адзін пасажыр, які сядзеў побач з кіроўцам.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

КІРОЎЦА «ЛЕКСУСА» ЗБІЛА ПЕШАХОДАЎ

У нядзелю каля а паловы дванаццатай ночы на праспекце Незалежнасці 21-гадовая кіроўца аўтамабіля «Лексус», якая праязджала насупраць Нацыянальнай бібліятэкі, учыніла наезд на двух пешаходаў — маладых людзей 1987 і 1984 гадоў нараджэння.

Паводле звестак аддзела па агітацыі і прапагандзе ДАІ ГУУС Мінгарвыканкама, пешаходы перасякалі праезную частку па пешаходным пераходзе, які не рэгулюецца. У выніку ДТЗ абодва пацярпелыя змешчаныя ў бальніцу: адзін з іх з закрытай ЧМТ цяжкай ступені, пераломам касцей правай галёнкі і закрытай траўмай жывата, другі атрымаў закрытую ЧМТ сярэдняй ступені, закрыты пералом касцей правай галёнкі. Як патлумачыла кіроўца «Лексуса» і сведкі ДТЗ, яе машыну падрэзала іншае аўто. Жанчына-кіроўца, стаж ваджэння якой складае 1,5 года, не заўважыла пешаходнага перахода і ўчыніла наезд на двух з пяці пешаходаў, што пераходзілі дарогу.

Між іншым, паводле звестак ДАІ ГУУС Мінгарвыканкама, толькі за мінулыя выхадныя ў сталіцы было затрымана 58 кіроўцаў, якія селі за руль аўто ў нецвярозым стане.

Ігар ГРЫШЫН.

ЗАЙЗДРАСЦЬ?

Можна толькі паспачуваць уладальнікам трох машын у Рэчыцы, якія на аўтастаянцы глыбокай ноччу падпаліў невядомы грамадзянін.

У выніку пашкоджаныя «Альфа-Рамеа», «Рэно-Лагуна» і новенькая «Дэо-Матыз», — паведамілі ў цэнтры прапаганды і навучання Гомельскага абласнога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях. Напад на аўто, якія былі пакінуты ў двары па вуліцы Мазурава, здзейснены і ў Гомелі. Як паведамляе прэс-служба ўпраўлення ўнутраных спраў Гомельскага аблвыканкама, дачакаўшыся цемры, невядомы забраўся на дах дома і скінуў адтуль дзве цагліны прама на машыны «Фіят-Брава» і «Таёта-Карына».

СТВАРЫЛІ ЎСЕ ЎМОВЫ

У лельчыцкую краму «Галінка» невядомы пранік ноччу.

Як высветлілася, ключ да склада ён падабраў сам, а ў ім знаходзілася металічная скрыня з пакінутым ключом. Так што сейф ламаць не давялося: 24 з лішкам мільёны зніклі ў невядомым напрамку, паведамляе прэс-служба УУС Гомельскага аблвыканкама.

Умовы для крадзяжу стварылі і ў Светлагорскім КЖУП «Светач». Тут супрацоўнікі пакінулі незачыненым акно ў адміністрацыйным корпусе. Злодзей пранік праз яго, узламаў дзверы ў службовыя кабінеты і вынес пяць камп'ютараў коштам больш за сем мільёнаў рублёў.

НАРЫЛІ

Склад боепрыпасаў часоў Вялікай Айчыннай вайны, якія нарылі «чорныя капальнікі» ў лесе ля вёскі Казлоўка Светлагорскага раёна, знойдзены ў выніку правядзення аператыўна-пошукавых мерапрыемстваў гомельскімі супрацоўнікамі галоўнага ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю МУС сумесна з групай размініравання ваеннай часці 5525, паведамляе прэс-служба УУС Гомельскага аблвыканкама. У небяспечным скарбе было 27 мін, 25 ручных гранат, 49 запальнікаў і 99 артылерыйскіх снарадаў. Хто і з якімі мэтамі несанкцыянавана раскапаў страшнае багацце ў месцах, дзе ішлі баі, цяпер высвятляюць праваахоўныя органы. А знойдзеныя боепрыпасы будуць знішчаны.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ЗАТРЫМАЛІ «ЮВЕЛІРА»

У Бярозе за парушэнне правілаў аб здзелках з каштоўнымі камянямі і металамі затрыманы мясцовы жыхар.

Па месцы жыхарства і ў машыне 32-гадовага мужчыны было выяўлена і канфіскавана каля сотні ювелірных вырабаў на суму Br66,7 млн без прабірных клеймаў Беларусі.

БЕЛТА.

Стыхія

ЧАВУСЫ АДРЭЗАЛА АД СВЕТУ

Доўгі моцны дождж размыў аўтадарогі і падтапіў дамы ў раённым цэнтры Чавусы.

Транспартны рух спынены на трасе «Магілёў—Чавусы»: у раёне вёскі Вілейка вялікі размыў — прыкладна 4 метры ў даўжыню і 3 метры ў глыбіню. Падобныя размывы таксама на некалькіх аўтадарогах, у тым ліку і ў самім Чавусах на вуліцы 60 гадоў СССР.

Не ўсе магіляўчане, якія праводзілі выхадныя дні на лецішчах альбо ў вёсках, здолелі вярнуцца да пачатку працоўнага тыдня ў абласны цэнтр. Аўтамабілі заварочвалі інспектары ДАІ, якія дбалі пра бяспеку людзей.

Па інфармацыі МНС, у Чавускім раёне ў панядзелак працавалі на ліквідацыі наступстваў упартых дажджоў 13 адзінак тэхнікі.

— Мы падключылі ўсе сілы, але моцныя патокі дажджавой вады не спыняюцца, — паведаміў старшыня Чавускага раённага Савета Аляксандр Чыканаў. — У райцэнтры падтоплена паўсотні дамоў. Людзі самі ратуюцца, але і мы мяркуем, як ім дапамагчы: аказаць дапамогу альбо адразу перасяляць.

Падтапленне дамоў адбылося і ў Магілёве: адпампоўванне вады арганізоўваюць камунальныя службы.

Пацярпела ад стыхіі аўтадарога Магілёў—Слаўгарад — у раёне вёскі Быстрык і перасячэння з аўтадарогай мяжа РФ—Віцебск—Гомель—мяжа Украіны. Рух па гэтых дарогах перакрыты.

Дождж пачаўся на Магілёўшчыне ў нядзелю і без перапынку ішоў і ў панядзелак. З 24 ліпеня па раніцу 27-га ў абласным цэнтры, паводле інфармацыі метэаролагаў, выпала амаль паўтары нормы месячных ападкаў. Толькі за адну ноч з 26 на 27 ліпеня лівень прынёс гораду больш за палову месячнай нормы ападкаў. Нешта падобнае, кажуць, назіралася ў абласным цэнтры ў ліпені 1916 года.

Ілона ІВАНОВА.

Здымак прадастаўлены Магілёўскім абласным упраўленнем МНС.

РЫБА Ў ЛЕСЕ І ЖЫТА Ў ВАДЗЕ

У вёсцы Камароўка Брэсцкага раёна літаральна на мяжы змыву аказаўся амаль цэлы пасёлак, дзе жыве некалькі соцень чалавек. Побач з кварталам новай забудовы вёскі знаходзіцца сажалка, здадзеная ў арэнду для развядзення рыбы. Пасля ліўня вада з навакольных балот хлынула ў вадаём, які аддзелены ад пасёлка паўтараметровым насыпам дарогі. Але вада хутка прыбывала, зраўнялася з дарогай і перайшла цераз яе. Пад пагрозай аказаліся жылыя дамы і бяспека людзей. Ноччу давялося тэрмінова будаваць дамбу на адной з палосаў дарогі. Больш за 1000 кубаметраў грунту спатрэбілася на яе насып. А калі да раніцы дамба была гатова і пагроза такім чынам ад жылля адведзена, паўстала пытанне, як паменшыць узровень вады ў вадаёме. Ваду пусцілі ў лес, затапіўшы 10 гектараў лясных угоддзяў. Рыба плавала і плёскалася паміж дрэў. Нават старажылы не памятаюць такіх цудаў, каб у лес хадзілі не ў ягады і грыбы, а па рыбу. Той, хто не лянівы, набраў рыбы ў лесе.

А ў Кобрынскім раёне вада разбурыла чатыры метры дамбы каля вёскі Лелікава і абрынулася ў меліяратыўную сістэму. У выніку раптоўна пад ваду трапілі 10 гектараў жыта мясцовага СВК. Наступствы аварыі ліквідавалі супрацоўнікі Кобрынскага прадпрыемства меліяратыўных сістэмаў, аўтапарка і аддзела па НС. Дамба адноўленая, вада адпампаваная. Але які ўраджай атрымаеш з таго поля, можна здагадацца.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ЖЛОБІН «ПАПЛЫЎ» ТАКСАМА

У выніку моцнага ліўня, які ішоў у буйным райцэнтры ноччу з 25 на 26 ліпеня, падтоплена 40 прыватных падворкаў. Як паведамілі ў цэнтры прапаганды і навучання Гомельскага абласнога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях, тут за 12 гадзін выпала 53 мм ападкаў пры месячнай норме 86 мм. Камунальныя службы адпампоўвалі ваду з падвалаў і склепаў. Цяпер да ліквідацыі наступстваў надзвычайнай сітуацыі падключыліся і супрацоўнікі МНС.

Пакуль не высветлены да канца прычыны аварый, якія адбыліся ў выхадныя дні ў Рэчыцкім і Гомельскім раёнах. Тут са строю выйшлі 52 трансфарматарныя падстанцыі. 31 населены пункт і 5 малочнатаварных фермаў аказаліся без электрычнасці.

Навальнічны разрад стаў прычынай разбурэння шыфернага даху дачы ў вёсцы Насовічы Добрушскага раёна. На шчасце, ніхто не пацярпеў.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ВЫРАШЭННЕ ПРАБЛЕМЫ ПАДТАПЛЕННЯ АБЫДЗЕЦЦА МІНСКУ Ў BR1 ТРЛН

На стварэнне ў Мінску эфектыўнай сістэмы ліўневай каналізацыі, а на гэта спатрэбіцца амаль 10 гадоў, з бюджэту горада плануецца накіраваць Br1 трлн. Аб гэтым паведаміў выконваючы абавязкі старшыні Мінскага гарвыканкама Мікалай ЛАДУЦЬКА на аператыўнай нарадзе ў мэрыі, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Мікалай Ладуцька адзначыў, што новая сістэма ліўневай каналізацыі зможа спраўляцца з мацнейшымі ліўнямі (да 100 мм ападкаў) за 10—15 хвілін. Будаўніцтва новага адгалінавання калектара «Цэнтр» пачалося ў Мінску ў 2008 годзе. Гэта эксперыментальны праект па будаўніцтве сетак дажджавой каналізацыі: спецыялісты выкарыстоўваюць тэхналогіі бестраншэйнай пракладкі камунікацый. Яго ўнікальнасць у тым, што калектар упершыню будуецца закрытым спосабам — пад зямлёй, і нават пад жылой забудовай, тым самым не ствараючы часовых нязручнасцяў для насельніцтва прылеглых тэрыторый. Людскую працу пад зямлёй замяняе спецыяльная тунэлепраходная машына.

Новае адгалінаванне калектара «Цэнтр» праляжа ад МКАД да прамвузла Калядзічы. Плануецца пабудаваць дзве помпавыя станцыі, каскад ачышчальных збудаванняў. Рэалізацыя праекта ў поўным аб'ёме дасць магчымасць выключыць падтапленне вулічна-дарожнай сеткі ў Цэнтральным, Фрунзенскім і Маскоўскім раёнах, у тым ліку праспекта Пераможцаў і вуліцы Няміга — самых затапляльных мясцінаў. Будаўніцтва першай чаргі калектара намечана завяршыць у 2011 годзе.

Як паведамлялася, 24 ліпеня з 14.45 да 16.30 у Мінску выпала 56,4 мм ападкаў, або 60 працэнтаў месячнай нормы. Падтоплены былі 77 участкаў праезнай часткі, 64 падвалы нежылых адміністрацыйных будынкаў. Выпадкаў гібелі людзей не зарэгістравана.

Гульня № 1

ГАЛОЎНЫМ ТРЭНЕРАМ «ДЫНАМА» ПРЫЗНАЧАНЫ СВАЯК АНАТОЛЯ КАПСКАГА

27-гадовы Кірыл Альшэўскі стаў 19-м трэнерам за 9-гадовую гісторыю клуба

Учора футбольны клуб «Дынама-Мінск» пазнаёміў каманду і журналістаў з новым галоўным трэнерам. Ім стаў 27-гадовы Кірыл Альшэўскі, які дагэтуль трэніраваў дынамаўскі дубль. Гэта 19-ы па ліку трэнер за дзевяцігадовы час праўлення клубам бізнэсмена Юрыя Чыжа.

Пікантнасці сітуацыі надае і той факт, што паўгода таму барысаўчанін Кірыл Альшэўскі прыйшоў у «Дынама» з БАТЭ, акрамя таго, з'яўляецца пляменнікам кіраўніка БАТЭ Анатоля Капскага. За паўгода 27-гадовы спецыяліст зрабіў ашаламляльную кар'еру: ад памочніка трэнера дубля БАТЭ да галоўнага трэнера «Дынама-Мінск». Да БАТЭ Кірыл Альшэўскі працаваў у вучылішчы алімпійскага рэзерву.

Генеральны дырэктар «Дынама» Юрый ШУКАНАЎ пракаментаваў новае назначэнне наступным чынам: «Пасля няўдалай гульні ў другім раўндзе Лігі Еўропы з нарвежскім «Трамсё» Славалюб Муслін прыняў рашэнне аб адстаўцы. Гэта было няпростае рашэнне і для кіраўніцтва клуба. Мы прааналізавалі сітуацыю і адстаўку прынялі». Нагадаем, што сталічны клуб не прайшоў далей за другі раўнд Лігі Еўропы, унічыю згуляўшы з нарвежцамі дома і разгромна саступіўшы на выездзе (1:4). Паводле слоў Юрыя Шуканава, разглядалася некалькі кандыдатур на гэтую пасаду, і перавага аддадзена Альшэўскаму, бо гэта «інтэлігентны спецыяліст з вялікім жаданнем вучыцца». У трэнерскі штаб сталічнага клуба дабаўлены і Сяргей Гурэнка, ён будзе трэнерам-гульцом.

Новы **галоўны трэнер Кірыл АЛЬШЭЎСКІ** паведаміў журналістам, што рашэнне ўзначаліць клуб было для яго нечаканым, але доўга раздумваць ён не стаў. У трэнерскім штабе яго ўсё задавальняе, і каманда будзе дэманстраваць той футбол, які ад яго чакаюць балельшчыкі і які адпавядае даўнім традыцыям клуба, — відовішчны і агрэсіўны. Паводле слоў спецыяліста, задачы, пастаўленыя перад камандай на пачатку сезона, кіраўніцтва клуба не адмяняла, а значыць і з новым трэнерам «бела-блакітныя» будуць імкнуцца да першага месца. Пасля першага круга ад лідара першынства БАТЭ сталічных дынамаўцаў аддзяляе 12 ачкоў.

Адпраўлены ў адстаўку 56-гадовы сербскі спецыяліст Славалюб Муслін заўтра пакіне Беларусь.

Алена АЎЧЫННІКАВА.

Справы духоўныя

СВЯТАРЫ ЯК ПРАВАДНІКІ

Да духоўнага свету яны будуць набліжаць не толькі прыхаджан, але і турыстаў

На днях абвясцілі стварэнне праграмы «Беларусь праваслаўная». Рэалізоўваць гэтую ідэю збіраецца кампанія «Беларускі Спадарожнік» у супрацоўніцтве з царквой.

— Адчуваючы вялікую цікавасць людзей да беларускай гісторыі, мы, зразумелі, які каштоўны для турызму пласт сёння ўвогуле не кранулі, — адзначыў генеральны дырэктар кампаніі «Беларускі Спадарожнік» на семінары, прысвечаным стасункам царквы з дзяржавай. — У Нацыянальным агенцтве па турызме ёсць стандартныя экскурсіі па саборах і храмах. Але тыя, што мы распрацоўваем, будуць адрознівацца ад тых, што існуюць. Праграма «Беларусь праваслаўная» будзе складацца з двух этапаў. Мы плануем 3-4 экскурсіі па Мінску з наведваннем праваслаўных сабораў. Будзем прыцягваць да кансультацый служыцеляў царквы, будзем працаваць сумесна. Вядома, цікавасць экскурсіі моцна залежыць ад асобы гіда. Гэта павінен быць чалавек-вернік, які ведае, пра што распавядае, і вельмі сур'ёзна да гэтага ставіцца, можа шмат што патлумачыць людзям. Мы думаем, якія «фішкі» знайсці ў кожнай канкрэтнай царкве. Два тыдні таму мы анансавалі праграму «Мінск экскурсійны». Калі вы раптам будзеце шукаць, куды пайсці ў Мінску на экскурсію, то наўрад ці знойдзеце. Таму што ў горадзе практычна не існуе турыстычных груп, тым ніхто не займаецца. Становішча трэба папраўляць. І такое адчуванне, што нехта зверху кіруе, якім чынам гэта зрабіць. У нас з'явілася памяшканне якраз насупраць Кафедральнага сабора. Там дзве аглядальныя пляцоўкі. Вось і само месца вызначыла, адкуль стартаваць. І як адтуль не пачынаць праваслаўны маршрут?..

Першы маршрут з серыі «Беларусь праваслаўная» ўжо фарміруецца, мяркуецца, што першая экскурсія стартуе ў жніўні. Астатнія маршруты будуць прадуманы да канца года. У далёкіх планах ёсць нават паломніцкія туры за межы Беларусі.

Напэўна, у план турыстычных маршрутаў Мінска будзе ўключаны і праваслаўны асветны цэнтр прыхода ў гонар абраза «Усіх тужлівых радасць». Хоць наведвальнікаў, нават замежных, тут і цяпер прымаюць — карэйцаў, японцаў і прадстаўнікоў іншых далёкіх краін. А немцы дык увогуле тут ганаровыя госці, таму ўвесь час, з таго моманту, як у 1994 годзе пачалося будаўніцтва храма ў гонар абраза Божай Маці «Усіх тужлівых радасць» у памяць пра ахвяраў Чарнобыля, аказвалі дапамогу гэтаму беларускаму прыходу. Царква, якая будуецца, ужо цяпер уражвае ўяўленне: вышыня новага сабора з крыжом складае 67 метраў. Ён такі вялікі, што яго будзе бачна з розных пунктаў горада. І па памерах гэта будзе адзін з самых вялікіх храмаў Беларусі. І не толькі па памерах.

— Мы называем яго конкафедральным саборам. Гістарычны кафедральны сабор застанецца, — тлумачыць настаяцель прыхода айцец Ігар (Карастылёў). — Наш прыход вельмі вялікі, а ў царкве Ефрасінні Полацкай месца мала. У нядзельныя і святочныя дні мы па тры літургіі служым з-за вялікай колькасці людзей. Акрамя таго, наш прыход вядзе сацыяльную працу: тут атрымліваюць дапамогу людзі, якія церпяць, пакутуюць — сляпыя, глуханямыя (для іх у нас спецыяльная літургія і нават капліца ў рэабілітацыйным цэнтры). Ёсць капліца ў інфекцыйнай бальніцы, дзе знаходзяцца дзеці, якія пакутуюць ад цырозу печані, мы маем магчымасць хрысціць дзяцей, якія паміраюць. Ёсць наша царква ў калоніі строгага рэжыму. Пры прыходзе існуюць унікальныя майстэрні для людзей з асаблівасцямі псіха-фізічнага развіцця. У нас ёсць сястрыцтва, якое апякае тых, каму неабходная дапамога. Нашаму Цэнтру нададзены статус Цэнтра духоўнай асветы і сацыяльнага служэння Беларускага экзархата. Я лічу, што Рэспубліка Беларусь павінна мець такі сабор у сталіцы. У любой краіне ёсць нейкі асаблівы, грандыёзны храм, які сімвалізуе велічнасць яе духоўнага жыцця.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Прамая лінія

ВОЧКІ ПАТРАБУЮЦЬ РАЗГРУЗКІ

(Працяг. Пачатак у нумарах за 23, 24, 25 ліпеня.)

На вашы пытанні адказала галоўны дзіцячы афтальмолаг Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь, доктар медыцынскіх навук, дацэнт кафедры афтальмалогіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі Вікторыя КРАСІЛЬНІКАВА.

☎ ***— Нароўля, Вольга Анатольеўна. У майго сына-трэцякласніка схаваная касавокасць. Медыкі параілі трэніраваць вока. Але асаблівых змяненняў у лепшы бок не адбываецца. Што рабіць?***

— Хутчэй за ўсё, прычына схаванай касавокасці — гетэрафорыя, стан, калі моц мышцаў неўраўнаважаная. Пры гэтым, калі дзіця, напрыклад, задумалася і не канцэнтруе сваёй увагі, адно з вачэй можа адхіляцца ў той ці іншы бок. Але варта нечым прыцягнуць увагу дзіцяці, як тое аўтаматычна звядзе вочы, якія вернуцца ў правільнае становішча. У такой сітуацыі я парэкамендавала б прайсці абследаванне ў акуліста па месцы жыхарства для вызначэння моцы рэфракцыі і карэгіравання гэтай анамаліі.

☎ ***— Глуск, Антаніна. Што вы можаце параіць 17-гадовай дачцэ з блізарукасцю?***

— Захоўваць гігіену зроку. Перш за ўсё, чытаць абавязкова седзячы за сталом. Адлегласць ад кнігі да вачэй павінна быць 30 см, асвятленне павінна быць злева і нельга, каб было сляпучае святло, адлюстраванае ад кнігі. Дзіця павінна займацца 45 хвілін і абавязкова 15 хвілін адпачываць. Але пры гэтым яно не павінна мяняць кніжку на камп'ютар, а камп'ютар на тэлевізар. Трэба проста памяняць зрокавую нагрузку на фізічную ці аўдыёнагрузку.

☎ ***— Гродна, Галіна Пятроўна. Скажыце, калі ласка, колькі гадзін у дзень дзецям можна глядзець тэлевізар, «мець зносіны» з камп'ютарам?***

— Дзецям-дашкольнікам прагляд тэлевізара рэкамендуецца не больш як 15 хвілін у дзень, інакш кажучы, можна паглядзець адзін мультфільм. А за камп'ютарам такім маленькім можна знаходзіцца не больш за 5 хвілін. Малодшым школьнікам могуць паглядзець у дзень адзін фільм або адзін блок мультфільмаў, ад 30 хвілін да гадзіны. Тое ж датычыцца і камп'ютара — не больш за гадзіну. Пры гэтым лепш зрабіць тры заходы па 15 хвілін, чым сядзець за ім гадзіну. Цяпер існуюць добрыя праграмы, якія дазваляюць рэгламентаваць работу дзіцяці за камп'ютарам. Дапусцім, 15 хвілін дзіця працуе, але за тры хвіліны да заканчэння работы паступіць сігнал аб тым, што камп'ютар будзе адключаны... Старэйшыя школьнікі могуць паглядзець не больш як адзін мастацкі фільм у дзень, за камп'ютарам правесці не больш як 2 гадзіны, але абавязкова з перапынкамі.

☎ ***— Салігорск, Юлія. Сыну 15 гадоў. Чатыры гады таму яму паставілі дыягназ «траўматычная катаракта». Якімі могуць быць наступствы?***

— Усё залежыць ад ступені пашкоджання хрусталіка. Калі гэта частковая траўматычная катаракта, — стабільная, то істотных змяненняў для зроку можа не быць. Але, калі гэта траўматычная катаракта прагрэсуе і, значыць, зніжае зрок, то яе неабходна праапераваць, паставіць штучны хрусталік. У такім выпадку вастрыня зроку можа аднавіцца да адзінкі, калі няма паталогій з боку сятчаткі і рагавіцы.

☎ ***— Светлагорск, Наталля. Вядома, што нашы дзеці адчуваюць сур'ёзныя зрокавыя нагрузкі. Гэтаму садзейнічае рытм сучаснага жыцця. А ці існуюць спецыяльныя практыкаванні, якія дапамагаюць зняць стомленасць вачэй?***

— Так, існуе цэлы комплекс практыкаванняў і методык, якія дазваляюць расслабіць вока. Гэтыя методыкі ёсць у любой паліклініцы. Акрамя таго, цяпер ёсць рэлаксуючыя камп'ютарныя праграмы, спецыяльна створаныя для таго, каб вока падчас работы за камп'ютарам адпачывала. Гэтыя праграмы ёсць у продажы.

☎ ***— Смалявічы, Пётр Мікалаевіч. Што такое «сіндром сухога вока» і як засцерагчыся ад яго?***

— Пад «сіндромам сухога вока» маецца на ўвазе цэлы сімптомакомплекс. Паталогія суправаджаецца тым, што выпрацоўваецца недастатковая колькасць слязы, або слёзы выпрацоўваюцца шмат, аднак яна па сваім якасным складзе не адпавядае нармальнай слязе. Асноўныя скаргі пры гэтым могуць быць на адчуванне чужога прадмета ў воку, пачуццё пяску ў вачах, пачырваненне краёў павек. Прычынай узнікнення сіндрому могуць быць памяшканні з кандыцыянерам, дзе недастатковая вільгаць паветра, працяглая работа за камп'ютарам, пры якой скарачаецца частата маргальных рухаў, не поўнасцю ўвільгатняецца рагавіца і кан'юнктыва... Як засцерагчыся? Увільгатняць памяшканні, пры рабоце за камп'ютарам прымусіць сябе лішні раз міргнуць. Можна прымяняць слёзазаменнікі.

Святлана БАРЫСЕНКА, Вольга ШАЎКО.

Ёсць пытанні? Тэлефануйце... Доктар адкажа

На наступным тыдні дзяжурыць на «гарачай» лініі Міністэрства аховы здароўя (222 70 80) плануюць:

28 ліпеня — намеснік галоўнага ўрача Рэспубліканскай клінічнай псіхіятрычнай бальніцы Яўген Іванавіч НОВІКАЎ.

29 ліпеня — намеснік дырэктара РНПЦ траўматалогіі і артапедыі Людміла Антонаўна ПАШКЕВІЧ.

30 ліпеня — намеснік дырэктара РНПЦ гематалогіі і трансфузіялогіі Сяргей Пятровіч ЛЯШЧУК.

31 ліпеня — галоўны спецыяліст упраўлення арганізацыі медыцынскай дапамогі Міністэрства аховы здароўя Жанна Іванаўна ЕРАМЕЕВА.

У графіку магчымыя змяненні.

Нефармат

Карцінкі з глыбінкі

Сродак для існавання

На першы погляд гэта звычайная сям'я, толькі шматдзетная. Маці сямейства — даярка, так бы мовіць, новай фармацыі. Не, яны з сяброўкамі не змагаюцца за рэкордныя надоі. Яны ходзяць у стыльных джынсах, фарбуюць пазногці, перад дойкай пацягваюць моцную каву з цыгарэтай, гэта калі няма грошай на больш моцны напой... Малодшы яе хлопчык не ходзіць. Дзіцяці чацвёрты год. І галоўнае, яго можна вылечыць, патрэбна толькі зрабіць аперацыю ў клініцы адпаведнага ўзроўню. «Завезці на аперацыю ў мяне няма грошай», — заяўляе яна надакучлівым суседкам, сельсавецкім работнікам, мясцоваму фельчару. Грошы ёй ужо два разы выдзялялі з фондаў роднага сельгаспрадпрыемства. Адзін раз заявіла, што паехала ў Мінск з дзіцем, там грошы ўкралі, вярнулася ні з чым. Другі раз такая ж гісторыя здарылася з «клапатлівай матуляй» у абласным цэнтры. А потым на падпітку яна гаварыла: «Ды я ніколі яго лячыць не буду, я за яго кошт жыву». Так, на інваліда плацяць дапамогу большую, чым на здаровае дзіця.

Няшчаснага малога яна пакідае звычайна на старэйшых дзяцей. Муж ёсць, яна працуе. Дзеці апрануты ў асноўным з гуманітарнай дапамогі альбо з таго, што аддадуць аднавяскоўцы. Калі прыязджаюць прадстаўнікі раённай службы апекі, робяць выснову, што дзеці як быццам не галодныя, не закінутыя зусім, каб пазбаўляць вясковую даярку і яе мужа бацькоўскіх правоў. А самы маленькі не раскажа пра сваё вялікае гора...

«Лішнія людзі»

Калі мужчына співаецца, жонцы ён не патрэбны, ён застаецца патрэбны толькі маці, — казала мая былая каляжанка Тамара Сяргееўна. Сапраўды, цяпер ледзь не ў кожнай вёсцы ёсць катэгорыя мужчын, што пабывалі жанатымі і вярнуліся пад бацькоўскі дах, каб стаць горам для пажылых матуль. Вось ездзіць на веласіпедзе яшчэ даволі малады, дзябёлы барадаты дзядзька. І ў жыцці яго толькі адзін клопат, адна задача, адна праблема: дзе знайсці выпіць. Да маёй адзінаццацігадовай дачкі, напрыклад, ён звяртаецца з пытаннем: «Дзяўчынка, у цябе віна няма?»

Гэтаму ўжо нічога не страшна, як-небудзь дажыве свой век. У яго некалі была работа, была сям'я. Хоць у нейкай ступені грамадзянін аддаў абавязак соцыуму. А літаральна за тыдзень суседнія вёскі пахавалі двух маладых хлопцаў, якія не паспелі нічога. Адзін, 23-гадовы, загінуў ад банальнага атручэння сурагатным спіртавым напоем. З яго равеснікам было яшчэ горш. Бацькі апошняга прыезджыя, нетутэйшыя. Бацьку за яго раскошную знешнасць і падабенства з вядомым артыстам нават мянушку далі па імені кінагероя. Узнагародзіць жа Бог нікчэмнага чалавека такой прыгажосцю! Сыны знешнасцю пайшлі ў бацьку. Малодшы, найбольш стараннямі дырэктара школы, паступіў вучыцца ў сталіцу. А старэйшы пайшоў дарогай бацькоў. Гэта значыць, амаль не працаваў, выпіць любіў. Дзе каму дапамогуць з бацькам па гаспадарцы — сняданак альбо абед і выпіўка гарантаваныя.

Дык вось у адной бабулькі прапала вялікая сума грошай. Прыехала да яе аператыўная група: хадзілі, глядзелі, людзей распытвалі. І трэба ж было яму, на бяду, трапіць на вочы аператыўнікам, ды яшчэ выходзячы з крамы з бутэлькай гарэлкі. У тых адразу падазрэнне: непрацуючы, адкуль грошы? Ну і завезлі ў акалотак. Людзі расказваюць, што моцна пабілі хлопца. Хто цяпер даведаецца, як там было? Толькі дабраўся ён дадому вечарам, зайшоў у гумно і павесіўся. На пахаванні яшчэ жанчыны перагаворвалі, што ніхто ва ўсёй вёсцы не паверыць у версію выкрадання ім грошай. Што піў — так, але злодзеем ніколі не быў. І ўсё адно гарэлка да магілы давяла, не прамым, дык абходным шляхам.

Дажыць да пенсіі

Марына, назавём яе так, чакала пенсіі нібы манны нябеснай. Не, яна не шчыравала ад зоркі да зоркі на калгасных палетках. На працу хадзіла сяды-тады, найбольш калі давалі дзялку буракоў палоць. А вось пажыць прыгожа любіла заўсёды. Таму даўно пазбавілася ад каровы, свіней, курэй, не карпела над агародам. Як прынясе Рыгор зарплату, то і пажывуць тыдзень з размахам, а затым: Бог дасць дзень, дасць і астатняе. Дык вось да юбілею і першай пенсіі рыхтавалася даўно, нават шпалеры купіла, але рамонт быў адкладзены, як і многае іншае. І вось нарэшце атрымала і пенсію, і матэрыяльную дапамогу з нагоды выхаду на пенсію. Нават газету выпісала, першы раз у жыцці. Гаспадар на наступны ж дзень запыніў паштальёна з пытаннем, дзе іхняя газета? Ён думаў, як заплаціў, то назаўтра і павінны прынесці выданне. Адным словам, пажылі... з паўмесяца. А потым? Потым зноў у краму, праўда, не зусім звычайную.

Крама, дзе даюць без грошай

Цікавы спосаб барацьбы за пакупніка вынайшаў мясцовы прадпрымальнік, гаспадар прыватнай крамы. Ён адпускае тавар і без грошай. Гандляр мае пастаяннае кола кліентаў накшталт вышэйапісанай наваспечанай пенсіянеркі. Яны прыходзяць, набіраюць пакет прадуктаў, кошт пакупкі прадавец занатоўвае ў сшытачак. Потым, з атрыманнем пенсіі ці зарплаты, яны разлічваюцца з крэдыторам, а купляць прыходзяць зноў у доўг. Вядома, ён бярэ плату з «працэнтамі». Кантынгент спецыфічны, пералічваць на калькулятары не будуць, ды і які рэзон крэдытаваць вяскоўцаў за так? Хоць такім чынам ён яшчэ і адцягвае значную частку пакупнікоў ад райспажывецкай крамы, якая з'яўляецца манапалістам па продажы спіртнога, таму аўтаматычна аказваецца па-за канкурэнцыяй.

Цікава, што асаблівымі кліентамі названага гандлёвага пункта ўсё болей становіцца пенсіянерак-жанчын, якія раней нармальна працавалі, павыгадоўвалі дзяцей, а потым, як сказаў вясковы дзядзька, адчулі смак у гарэлцы.

* * *

Чаму ж так сталася, што ў вёсцы ўсё больш людзей розных пакаленняў не пражываюць жыццё, а прапіваюць яго? Разважаю над гэтым і прыходжу да высновы, што ад беспакаранасці. У Бога не вераць, грамадскага асуджэння не баяцца, як гэта было з паўвека таму. Маральных бар'ераў не засталося, а матэрыяльныя перадумовы, каб выжыць знаходзяцца — ну і гуляй душа.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

МОДНА — АЛЕ ШКОДНА

Джынсы на бёдрах, курткі да таліі, высокія шпількі... Частае нашэнне такіх рэчаў здольнае пахіснуць нават моцнае здароўе.

Адзенне ў абцяжку

Любы ўрач вам скажа, што адзенне ў абцяжку прызначанае для асаблівых выпадкаў. Бо вельмі цеснае адзенне парушае цыркуляцыю крыві і лімфы ў арганізме. Рэгулярна недаатрымліваючы пажыўныя рэчывы і кісларод, унутраныя органы слабеюць і здаюцца на літасць хваробе. Дарэчы, па лакалізацыі апошняй можна з лёгкасцю расказаць пра модныя перавагі жанчыны. Так, варыкоз можа быць выкліканы тым, што мы часта носім вузкія гольфы або штаны, а вельмі тугія рамяні прыводзяць да захворвання органаў брушной поласці. Акрамя таго, некаторыя медыкі ўпэўнены, што парушэнне лімфадрэнажу можа прывесці да раку.

Яшчэ з адным непрыемным наступствам нашэння адзення ў абліпку сутыкаюцца маладыя жанчыны, прычым даведваюцца яны пра гэта толькі тады, калі вырашаюць зацяжараць. Прычына ў тым, што штаны і спадніцы ніжэй таліі пераціскаюць артэрыю, якая забяспечвае крывёю органы малога таза. А паколькі злоўжываць такой вопраткай пачынаюць зусім юныя 12—14-гадовыя дзяўчаткі, то гэта вядзе да недаразвіцця шыйкі маткі і яечнікаў. У будучыні такой дзяўчыне будзе складана зацяжараць і выносіць дзіця, таму падлеткам такія прадметы гардэроба насіць не рэкамендуецца!

Выйсце: насіць рэчы ў абцяжку не часцей як два разы на тыдзень!

Кароткае адзенне

Ва ўмовах нашага клімату вельмі кароткае адзенне прыводзіць перш за ўсё да ўсялякіх запаленчых працэсаў. Медыкі папярэджваюць: агульнае пераахаладжэнне арганізма ў лепшым выпадку выклікае прастудныя захворванні, а ў горшым — запаленне пойдзе гуляць па ўсім арганізме. Як вынік, могуць развіцца піеланефрыт, цыстыт, запаленне прыдаткаў, а гэта прамы шлях да бясплоднасці.

Выйсце: насіць кароткае адзенне толькі пры сапраўды цёплым надвор'і!

Высокія абцасы

Многія жанчыны ні за што не расстануцца з любімымі шпількамі, нават калі ўрачы па некалькі разоў на суткі будуць гаварыць ім, што гэта вельмі шкодна для здароўя. Так, перспектывы магчымай расплаты вельмі аддаленыя, але яны ўсё ж існуюць.

Траўмы. Эфект вышыні і складанасць захавання раўнавагі робяць высокія абцасы прычынай шматлікіх траўмаў — ад вывіхаў і расцяжэння да пераломаў.

Зрушэнне цэнтра цяжару. Апошні з паяснічнага аддзела зрушваецца наперад. Адбываецца зрушванне пазванкоў і таза, узмацняецца згіб спіны, а ўслед за гэтым змяшчаюцца і ўнутраныя органы. У выніку можна займець розныя захворванні спіны, але і гэта яшчэ не ўсё. Зрушэнне цэнтра цяжару можа стаць прычынай запалення органаў стрававальнай сістэмы і органаў малога таза.

Перагрузка пярэдняй часткі ступні. Замест усёй паверхні ступні нагрузка ідзе толькі на насок, як вынік — парушаецца кровазварот, ступня пачынае спружыніць. Акрамя класічных натоптышаў на падэшвах ног у перспектыве гэта можа прывесці да папярэчнай плоскаступнёвасці, артрыту, артрозу, ацёкаў, варыкознага расшырэння венаў і г.д.

Дарэчы, асаблівасці чалавечай анатоміі такія, што абутак на плоскай падэшве нам таксама не вельмі карысны, бо перашкаджае натуральнаму перакату ступні пры хадзе.

Выйсце: аптымальны выбар — абутак на ўстойлівым абцасе, вышынёй 2—4 см, з мяккім верхам і няцвёрдай падэшвай. Урачы сцвярджаюць, што высокія шпількі можна адзяваць адзін-два разы ў месяц і не больш чым на 3—4 гадзіны.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Сподняя бялізна

Бадай, гэта тыя прадметы жаночага гардэроба, да якіх прад'яўляюцца павышаныя патрабаванні, а перш за ўсё — зручнасць і бяспека. Так, тонкія палоскі папулярных стрынгаў могуць «транспартаваць» бактэрыі з адной інтымнай зоны ў другую, выклікаць раздражненне, паведамляюць бясстрасныя да павеваў моды гінеколагі. Асабліва асцярожнымі з гэтым прадметам туалету павінны быць жанчыны падчас гарманальных перабудоў, напрыклад, цяжарнасці або клімаксу. Падчас апошніх РН-баланс мікрафлоры мяняецца і павялічваецца верагоднасць запаленняў. Да непрыемных наступстваў можа прывесці і бялізна з сінтэтычнай тканіны.

І, зразумела ж, сподняя бялізна не павінна пакідаць слядоў на вашым целе. Любое пачырваненне, адчуванне сціскання або знямеласць павінны навесці на думку аб падборы больш падыходных для вас прадметаў туалету.

Выйсце: старайцеся правільна падбіраць памеры бялізны; адзявайце стрынгі і сінтэтычную бялізну як мага радзей.

Састаў тканіны

Этыкетка з маркіроўкай «100 % бавоўна», «100 % шэрсць» або «100 % шоўк» яшчэ не гарантыя бяспекі. Натуральнасць матэрыялу залежыць не толькі ад сыравіны, але і ад таго, чым ён быў апрацаваны. Так, многія стойкія яркія фарбавальнікі таксічныя, незмінальнасць тканіны забяспечваецца апрацоўкай крухмалам, сінтэтычнымі смоламі і інш. А для змякчэння і антымікробнай апрацоўкі выкарыстоўваюцца злучэнні цынку і фенолу, поліурэтанавыя і сіліконавыя эмульсіі. Калі ж штучных дабавак у тканіне менш як 15 працэнтаў, то іх не заўсёды пазначаюць на этыкетцы і абмяжоўваюцца надпісам «100 % бавоўна». Гэты матэрыял можа быць такім жа шкодным для здароўя чалавека, як і сінтэтыка, выклікаючы скурныя рэакцыі — ад лёгкага лушчэння і пачырванення да мокнучага сыпу і нясцерпнага свербу. Асабліва небяспечны кантакт такога адзення з вільготнай скурай, напрыклад, летам або падчас заняткаў спортам.

Выйсце: будзьце пільнымі, калі на адзенні з натуральнай тканіны ёсць пазнака, што рэч не мнецца, добра трымае форму, яе можна мыць у пральнай машыне пры звычайнай тэмпературы, і пры ўсім гэтым яна мае даволі нізкі кошт.

Падрыхтавала Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.

МІФЫ ПРА СЯМ'Ю АЛКАГОЛІКА

Алкагалізм прыносіць шкоду не толькі самому пітушчаму чалавеку, але і яго сям'і. Праўда, нягледзячы на сур'ёзныя праблемы, блізкія алкаголікаў не звяртаюцца па дапамогу. Больш за тое, сваімі «хворымі» паводзінамі яны перашкаджаюць вылячэнню самога алкаголіка. Як высветлілася, імкненню пачаць вырашаць праблемы перашкаджаюць устойлівыя стэрэатыпы наконт праблемы алкагалізму. Разабрацца ў міфах, якія жывуць у сем'ях алкаголікаў, мне дапамагалі члены ананімнай групы дапамогі сваякам і блізкім алкаголікаў Ал-Анон.

Міф 1. Алкаголік можа кінуць у любы момант

Святлана і Дзмітрый пазнаёміліся яшчэ ў студэнцтве. Ён — падцягнуты брунет з карымі вачыма, спартсмен, эканаміст па адукацыі, з перспектывамі ў жыцці. Яна — сімпатычная выдатніца, спадабалася яму адразу. Згулялі вяселле. Адпрацаваўшы размеркаванне ў калгасе, Дзмітрый падаўся на вольны хлеб — стаў бізнэсменам. І паехала, пакацілася. Фуршэты, сустрэчы, перамовы — ні адно такое мерапрыемства не абыходзілася без алкаголю. Паступова Святлана стала заўважаць, што Дзіма ўсё часцей і часцей прыходзіць дамоў з пахам гарэлкі. Дома часта з'яўляліся незразумелыя «сябры». Такія «заходы» працягваліся па некалькі тыдняў. Святлана абуралася, сварылася, папракала, вылівала гарэлку, крычала, што падасць на развод. Але гэта спрацоўвала толькі на пэўны час: Дзіма трымаўся пару месяцаў, а пасля зноў запіваў. Святлана не разумела, чаму так, чаму ён не можа кінуць піць. Яна чакала, верыла, адказвала на ўсе тэлефанаванні, ілгала партнёрам, маці, сябрам, а Дзіма выпіваў і выпіваў. Святлана цярпела пабоі, лаянку, абразы. Пасля 15 гадоў сумеснага жыцця яна вырашыла схадзіць да нарколага, каб прасіць паратунку для мужа. Нарколаг накіравала яе ў групу Ал-Анон.

Згодна з афіцыйнай статыстыкай, пад назіраннем наркалагічнай службы знаходзіцца больш за 178 тыс. чалавек, хворых на алкагалізм. Столькі ж сем'яў пакутуе ад гэтай праблемы.

З падобнымі сітуацыямі на сходы груп Ал-Анона прыходзяць амаль усе. Боль і адчай, неразуменне, чаму менавіта ў маёй сям'і муж, бацька ці брат п'е, чым я вінаватая, чаму ён не кіне і г.д.

Да прыходу ў групу ўзаемадапамогі Вольга была ўпэўненая, што алкагалізм — дрэнная звычка, што ў гэтым вінавата асяроддзе і інш.

— Пасля пяці гадоў сумеснага жыцця я стала разумець, што ён п'е не так, як астатнія, — расказвае Вольга. — Пасля я звярнулася да псіхолагаў. Мне сказалі ўпершыню ў жыцці, што гэта хвароба. І цалкам магчыма, што ён не вылечыцца і не справіцца сам. Гэта інфармацыя была для мяне як гром сярод яснага неба, я не магла ёй яшчэ доўга паверыць. І толькі пад канец свайго асабістага крызісу я ўбачыла, што мой блізкі чалавек, нават калі зусім ужо не хоча, не можа не піць. Зараз я ўжо не шукаю прычыны з'яўлення залежнасці, не аналізую, на якой стадыі яна з'явілася. Я разумею, што чалавек заглушае нейкія свае ўнутраныя праблемы, што алкагалізм пасяліўся на спрыяльнай глебе. Гэта сімптом унутранай праблемы асобы, нейкіх дэфектаў характару і інш. І самастойна на гэтай стадыі чалавек не можа справіцца.

Міф 2. Ён п'е, бо дрэнная жонка, начальнік, праца і г.д.

Аляксей на пытанне, чаму ён выпівае, заўжды адказваў, што гэта ад дрэннага жыцця.

— Ну вось як не піць, — на другі тыдзень запою расказваў ён сябрам каля мясцовай лазні, — жонка мая пастаянна сварыцца на мяне, дзеці не слухаюцца, дрэнна вучацца, я для іх не аўтарытэт. Ды і брыгадзір коса на мяне паглядвае, а ў калгасе, перавыконваю норму ці не, заробак той жа. Адно толькі і застаецца — пайсці ды напіцца.

— Уласцівасць алкагалізму — выдаваць жаданае за сапраўднае, — кажа Вольга, член групы Ал-Анон. — Алкаголік абвінавачвае, калі яму патрэбная нагода выпіць. А нагодай можа быць усё: дрэннае надвор'е, нехта не тое скажа, няправільна едзе па дарозе і г.д. Прычына ж адна — алкагалізм. У мяне некалькі алкаголікаў у сям'і. Гэта тата, брат і муж. І зараз, калі яны пачынаюць мяне папракаць ці вінаваціць, я не бяру гэта на свой рахунак. Раней я паводзіла сябе зусім па-іншаму, я крычала, высмейвала, абвінавачвала чалавека. Але гэта было раней. Пасля таго, як я стала наведваць групы, пачала аналізаваць свае паводзіны. Калі я чалавека не крыўджу як жонка, калі я стаўлюся да яго з улікам яго хваробы, то я і не вінаватая. Бываюць моманты, што я бачу, як хвароба проста «лезе». Тады небяспечна знаходзіцца каля яго, я магу вельмі хутка пачаць рэагаваць на яго абразы, крычаць і г.д. А яму ж гэта толькі і трэба. Калі я ўцягнуся ў сварку, то ён скіне на мяне ўсю сваю віну, і будзе вельмі вялікая нагода выпіць. А я не хачу даць яму такую нагоду. Я хачу, каб ён сам адчуў наступствы свайго стану, калі ён накідваецца на невінаватага чалавека, і каб зразумеў, што не так нешта з ім.

КАМЕНТАРЫІ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Адам ТАРАСАВЕЦ, галоўны ўрач ЛТП-1 Светлагорска:

— Людзі, якія не ўжываюць алкаголю, а жывуць побач з алкаголікам — гэта сузалежныя людзі. У такой сям'і алкаголік становіцца пупам зямлі. Родзічы быццам стараюцца ад усяго ўсцерагчы алкаголіка. Яны гатуюць яму абеды, сочаць, каб ён быў чыстым, мыюць яму адзенне. І думаюць, што такім чынам дапамагаюць яму. А насамрэч, робяць яму мядзведжую паслугу. Алкаголік нічога не робіць сам, ён перастае адказваць за свае словы, учынкі.

Часцей за ўсё сузалежнымі становяцца маці, жонкі, сёстры. У мяне быў такі выпадак, калі маці з-за сына кінула працу, перастала за сабой сачыць. Скончылася ўсё ЛПП для сына і сур'ёзнымі псіхалагічнымі праблемамі для яе.

Для алкаголіка вельмі вялікае значэнне мае асяродак, куды ён вяртаецца. Калі асяродак змяняецца, то ёсць верагоднасць, што алкаголік перастане піць. Калі ж нічога не зменіцца, то вельмі праблематычна для алкаголіка змяніцца.. Ён не можа жыць па-за грамадствам, па-за сям'ёй.

Праблема сузалежнасці нарастае, бо павялічваецца колькасць алкаголікаў.

Міф 3. Ён кіне піць, і ўсё будзе па-іншаму

Два гады таму, калі Лена яшчэ не наведвала сходы Ал-Анона, яна лічыла, што як толькі алкаголік кіне піць, адразу настануць светлыя часы.

— Я, памятаю, была ўпэўнена ў гэтым, — кажа Лена. — І вось быў перыяд, калі ён месяц не піў. Толькі глядзеў тэлевізар, не працаваў. Ён звальняўся з прац розных пастаянна, бо казаў, што паўсюль мала плацяць. Дзіця маленькае ў нас было. Я і за дзіцем, і за мужам сачыла, мыла, гатавала, прыбірала. У сям'і было такое напружанне. Ён вінаваціў мяне ў тым, што з-за мяне кінуў піць, што гэта я вінаватая ва ўсім і г.д. А мне падавалася, што са мной усё нармальна. Так што гэта дакладна міф, што калі ён кіне, усё зменіцца. Як высвятляецца, гэта толькі пачатак. Пасля доўгіх ваганняў я сышла ад мужа. Сышла цяжарная, уся ў слязах. І ён пачаў змяняцца толькі пасля гэтага. Калі я падала на аліменты і сваё ўтрыманне, ён пайшоў на працу. Натуральна, ён пагражаў, што, калі я не вярнуся, знойдзе іншую жанчыну. Мне было вельмі страшна за гэта. Я парывалася вярнуцца, але гэта азначала зноў пакутаваць. Я хадзіла на сходы, тэлефанавала сябрам. І гэта мне вельмі дапамагло.

Па словах членаў груп Ал-Анона, жыць па-старому з цвярозым чалавекам не атрымлівалася. Калі алкаголік пераставаў піць, прычын вінаваціць яго ў сваіх праблемах ужо не было. А схемы паводзінаў заставаліся тымі ж. Многія з жонак алкаголікаў казалі сваім мужыкам: «Лепш бы ты піў».

— Я не прывыкла жыць з цвярозым чалавекам, мне абавязкова трэба было на некага ціснуць. Было дзве адзіна магчымыя сітуацыі: альбо мяне прыніжаюць, альбо я прыніжаю, — гаворыць Вольга. — Паціху мне давялося навучыцца бачыць ягоныя змены, вучыцца жыць па-новаму. Калі пачынаеш яго падтрымліваць, паважаць, падтрымліваеш і цвярозасць, і яго павагу да сябе. Але ўсё гэта немагчыма без унутраных змен у сабе.

Фота Пятра ФАМІНА.

Міф 4. Хворы толькі алкаголік, а з сям'ёй усё нармальна

Лена «лячыла» свайго мужа рознымі метадамі. Гэта былі «кадзіроўкі», псіхатэрапеўты і варажбіткі. Яна цягала мужа паўсюль, пераспрабавала ўсё, што толькі можна. Пры гэтым жанчына цалкам адмовілася ад сябе. Яна фактычна жыла мужам.

— Я нават таблеткі яму падсыпала, каб яго ад гарэлкі ванітавала, — расказвае жанчына. — І нічога не дапамагала. Ён толькі больш стаў піць. А калі ён не піў, жыццё мне падавалася раем.

Аднойчы Лена прачытала на адным з форумаў у інтэрнэце паведамленні жанчын, якія пыталіся, як дапамагчы мужам кінуць піць. І побач было паведамленне псіхолага, які прапанаваў ім прыйсці на сустрэчу і абмеркаваць свае праблемы. На яе ніхто не прыйшоў.

— І я падумала, што таксама не прыйшла б, — прызнаецца Лена. — Я раней сапраўды думала, што гэта ў ім усе праблемы, а не ўва мне. Алкаголік стаў вінаватым ва ўсіх маіх бедах. Часам я нешта не так раблю, а ў мяне вінаваты алкаголік. А бывае, ён ні пры чым. І атрымоўваецца, што я такая ж залежная, як і муж. Толькі ён — ад бутэлькі, а я — ад яго. Я хачу ўсё кантраляваць, як ён там, што з ім, дзе ён. Майго жыцця няма, я станаўлюся пустым месцам без яго. І так не хочацца сваім жыццём займацца, што лепш яго вінаваціць ва ўсім. У тым, што так праходзяць мае дні, што мне дрэнна. Мне мама да гэтага часу кажа: вось калі б ён не піў, а то ўсё жыццё табе скалечыў. А гэта не ён, а я сама. Я стала гэта разумець пасля. Мне сорамна, што я сябе так раней паводзіла. Крыўдзілася без прычыны, крычала, скандаліла, папракала. Зараз я перакананая, што я таксама хворая.

Міф 5. Сям'я сама справіцца з гэтай праблемай

Прызнацца бацькам, сабе ў тым, што яе муж — алкаголік, Вольга доўга не магла. Яна баялася, што яе асудзяць, маўляў, гэта з-за яе муж пачаў піць. Ды і сорамна было ўсвядоміць, што выйшла замуж зусім не так, як хацелася.

— У мяне была ўстаноўка выйсці замуж за непітушчага чалавека, паколькі ў мяне самой бацька выпівае. Хацела даказаць усім, што ў мяне будзе ўсё зусім па-іншаму. І калі з'явіліся праблемы, я доўга не прызнавалася нават сабе ў іх. Я хавала тое, што ў нас адбывалася, дзесяцігоддзямі хавала. Асабліва перад бацькамі. Яны бачылі яго на падпітку. Але што тут такога, у нас жа ўсе п'юць. У сваім самападмане я дайшла да вельмі дзіўных рэчаў. Вось мама тэлефануе, я ведаю, што мужа няма, і не падыходжу да тэлефона. Калі яго не было па тыднях, я баялася, што патэлефануе мама і пачне мяне шкадаваць, расказваць, якія ўсе мужыкі дрэнныя. І гэтыя ўсе будуць і мой муж, і брат, і бацька. Калі я ведала, што муж недзе аб'явіўся, я тэлефанавала бацькам з працы, казала, што я занятая, усё нармальна ці перазтэлефаную заўтра. Я заўжды ўмела выкручвацца такімі вывернутымі спосабамі, што ў хлусні гэтай заблыталася сама. Я была вельмі адзінокая і мне было вельмі дрэнна. Людзям я не давярала, жыла сам-насам са сваімі праблемамі.

Пасля доўгага часу Вольга звярнулася да псіхолагаў, пачала хадзіць у групы дапамогі. Самастойна справіцца са сваім становішчам Вольга была не ў стане.

Міф 6. Наглядзеўшыся на бацькоў, дзеці піць не будуць

— Я вельмі добра памятаю сябе і брата маленькімі, — расказвае Вольга, — Былі сцэны з п'яным бацькам, разборкі, скандалы. Падчас іх мама і бабуля майму малодшаму брату пастаянна казалі, глядзі вось, каб ты такім не быў. І нават мой брат сам казаў, калі мама плакала: «Я такім не буду, я не буду піць. Гэта так дрэнна». І ён стаў алкаголікам, нягледзячы на тыя жахі, што бачыў. Ён быў пастаяннай ахвярай. Бацька казаў, што быццам бы п'е з-за таго, што брат дрэнна вучыцца. А брат не прыходзіў начаваць дадому, таму што яго пастаянна чакала пакаранне. Відаць, у яго застаўся боль з сям'і. І напэўна, алкаголь дапамагаў зняць гэты боль і паглыбіцца ў сябе.

Дзеці з сем'яў алкаголікаў не маюць прыкладу, як правільна будаваць узаемаадносіны, яны часта не могуць знайсці выйсця са, здавалася б, простых сітуацый. І гэты цяжар здымаюць з дапамогай алкаголю.

— У мяне былі перыяды, калі мне здавалася, што горш, чым у мяне, быць не можа, — расказвае Дзіяна. — Усё было дрэнна: У нашай сям'і не хапала грошай і мне даводзілася выжываць на адну толькі стыпендыю. Я хадзіла ў старых рваных ботах і куртцы, бо новыя купіць не магла. Як я тады не пачала выпіваць, як мая суседка па інтэрнацкім пакоі, я не ведаю. Але я была недалёкая ад гэтага. Пасля наведвання груп Ал-Анон я пачала разумець, што не ўсё так фатальна. Аказваецца, можна знайсці выйсце нават з яшчэ горшай сітуацыі, чым мая.

Настасся ЗАНЬКО.

КУДЫ МОЖНА ЗВЯРНУЦЦА ПА ДАПАМОГУ

Мінскі гарадскі клінічны наркалагічны дыспансэр, г. Мінск, вул. Гастэлы, д.16, тэл.: 203 56 98.

«Гродзенскі абласны клінічны цэнтр «Псіхіятрыя-наркалогія», кругласуткавы тэлефон даверу па Гродне — 170.

Крызісны абласны наркалагічны цэнтр «Надзея» для родзічаў і блізкіх алкаголікаў і наркаманаў, г. Гомель, вул. Яфрэмава 2/2, тэл. 54 00 88.

Ананімныя групы дапамогі блізкім і родзічам алкаголікаў Ал-Анон:
Тэл. 8 (029) 550 54 24 з 20.00 да 22.00.

А таксама кансультацыйныя кабінеты для сем'яў алкаголікаў і наркаманаў ёсць пры кожным наркалагічным аддзяленні. Па дапамогу можна звярнуцца да псіхолагаў тэрытарыяльных цэнтраў сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва.

Адпачынак у Беларусі

ГАРАДЗЕНСКІ МАЁНТАК «КАРОБЧЫЦЫ»: ЧАРОЎНАЕ СПАТКАННЕ З ПРЫРОДАЙ

На прагулку па агратурыстычным комплексе — на шыкоўнай карэце!

Дзякуючы Гродзенскаму мясакамбінату непадалёк ад абласнога цэнтра створаны ўнікальны прыродна-архітэктурны ансамбль пад адкрытым небам.

Гарадзенскі маёнтак «Каробчыцы», які размешчаны за дванаццаць кіламетраў ад горада над Нёманам, журналісты «Звязды» ўпершыню наведалі два гады таму. І, нядаўна зноў пабываўшы ў гэтым агратурыстычным комплексе, былі проста здзіўлены той дынаміцы, з якой ён развіваецца. Сёння гэта ўжо гордасць не толькі ААТ «Гродзенскі мясакамбінат», але і «візітоўка» ўсяго Прынёманскага рэгіёну, аб'ект адпачынку, які стаў адным з самых папулярных у вобласці і рэспубліцы.

У гэтым мы пераканаліся на свае вочы, калі ў пятніцу, прыкладна ў 11 гадзін, прыехалі ў маёнтак. Толькі спыніліся на размечаным на 140 месцаў аўтастаянцы, а за намі адна за адной — іншыя машыны, дзе, як правіла, разам з дарослымі і дзеці. Цікавімся, адкуль адпачывальнікі, і высвятляецца, што з самых розных рэгіёнаў: Мінска, Гродна, Ваўкавыска, Мастоў, Шчучына... Гродзенец Зіновій Макаў, напрыклад, прыехаў з унучкай Юляй, якая пражывае з бацькамі ў Маскве, і з унукам Маркам з Амерыкі. А нядаўна прыязджалі з Аўстраліі, былі госці з Польшчы, Літвы, Італіі, Германіі, шмат расіян, якія адпачываюць у нашых санаторыях...

Ініцыятар праекта «Гарадзенскі маёнтак «Каробчыцы» — дырэктар ААТ «Гродзенскі мясакамбінат» Анатоль ГРЫШУК.

У выхадныя колькасць гасцей "Гарадзенскага маёнтка «Каробчыцы»", здараецца, перавышае дзве тысячы (!) чалавек. Нават коні ў дыліжансах працуюць на чарзе, каб можна было адпачыць. Вось вам і дастойны адказ скептыкам (былі яны і ў гэтага праекта), якія не вераць, што ў Беларусі рэальна арганізаваць шырока запатрабаваны адпачынак. Зразумела, у нашых умовах не можа быць падабенства на крымскія альбо турэцкія пляжы. Але, аказваецца, пры жаданні можна арганізаваць і па-сучаснаму прапанаваць тое, што не ўбачыш больш нідзе.

Як на свята!

— Сваю галоўную задачу мы бачым у тым, каб людзі прыязджалі ў наш агратурыстычны комплекс як на свята, — зазначае **ініцыятар гэтага праекта, дырэктар ААТ «Гродзенскі мясакамбінат» Анатоль Грышук.** — І, мяркуючы па колькасці наведвальнікаў (у мінулую нядзелю была запоўнена ўся аўтастаянка) і іх настрою, госці не расчароўваюцца, ім усё сёння камфортна. Хаця гэта толькі пачатак. Справа ў тым, што нарэшце вялікай увагай ўсё ж было яшчэ вельмі новая, сам бачыш... (фрагмент) Зразумела, пры адным прыбытку. Не сумняваюся, што напярэдадні рэалізацыя новых, не менш цікавых задумак.

Але ўжо цяпер у гэтым комплексе, стылізаваным пад сядзібу XIX стагоддзя, дзе ўсё робіцца з беларускім нацыянальным каларытам, пры даўніны, быццам трапляеш у чароўную казку. І яна не пакідае цябе на ўсёй тэрыторыі ў 16 гектараў з цудоўным прыродным ландшафтам. Фантазія гаспадароў адчуваецца літаральна на кожным кроку, у чым можа пераканаць хаця б альтанка для адпачынку ў форме... цыганскай кібіткі. Альбо выраблены з дубовай драўніны «Дзядуля». Дуб — гэта сімвал мудрасці, здароўя і ў маёнтку ўжо склалася адпаведная традыцыя, што «Дзядуля» зараджае станоўчай энергіяй і, акрамя таго, калі загадаць жаданне, то яно абавязкова спраўдзіцца.

Дарэчы, на прагулку па маёнтку можна спачатку накіравацца пехатой, а затым здзейсніць падарожжа на дыліжансе альбо ў карэце, запрэжаных коньмі знакамітай фрыскай пароды. Дзе вы такое ў Беларусі бачылі, каб экскурсія праводзілася на натуральных лясных угоддзях з дзікімі жывёламі?! Можна паназіраць за дзікімі і ix парасятамі (цяпер іх там каля дзясятка), аленямі, казулямі, мараламі, экзатычнымі птушкамі ў вальерах, пакуль адзінокім страусам, павліні і поні... А ў даннім з вадаёмаў на тэрыторыі маёнтка невыбаваемае вока можа ўбачыць нават белы гарлачык, які абы дзе не расце, што сведчыць аб добрай аўры ў гэтых мясцінах.

У зоне пешых прагулак, акрамя еўрапейскіх казуляў і аленяў, ёсць дзе сабе адчуваюць камерунскія козы і авечкі, в'етнамскія свінні, рэдкія пароды трусоў... Некаторыя з тутэйшых насельнікаў у навіну не толькі для дзяцей, але і для студэнтаў ветэрынарнага факультэта Гродзенскага аграрнага ўніверсітэта, якія праходзяць тут практыку, ды і нават многія значна старэйшага ўзросце людзей.

У маёнтку можна палюбавацца самымі рознымі жывёламі і птушкамі.

Цікавімся ў экскурсавода Тацяны Філімонцавай, ці не канфліктуюць жывёлы і птушкі, якія размешчаны ў адным вальеры. Не, кажа, ніхто не б'ецца, жывуць дружна, казляняты, напрыклад, гуляюць з аленянятамі. А за парадкам, жартуе Тацяна, сочыць вялізны дзкаратыўны певень. Ды і размнажаюцца жывёлы вельмі добра. Напрыклад, сёлета два вывадкі ў камерунскіх козаў, прыплод — у камерунскіх авечак, не кажучы аб трусах і нутрыях.

І, безумоўна, маёнтак «Каробчыцы» нельга ўжо ўявіць без вельмі камфартабельнай для іх насельнікаў канюшні. Там цяпер пражываюць ужо больш за сорак коней і поні розных народаў, у прыватнасці, галштыньцы, арлоўскія рысакі, а таксама два прыгажуны фрыскай пароды, якія выконваюць найбольш адказныя абавязкі па абслугоўванні гасцей — возяць шыкоўную карэту з маладажонамі (яна выраблена ў Польшчы і з'яўляецца калі не аналагам карэты каралевы Вялікабрытаніі, дык вельмі на яе падобная) і дыліжанс. Дарэчы, у адну з нядаўніх субот у маёнтку пабывала (цяжка паверыць, але факт!) 28 параў, што бралі шлюб. Фатаграфаваліся, любаваліся гэтымі мясцінамі з карэты альбо дыліжанса. Мо, трэба яшчэ арганізаваць тут выязное адзяленне ЗАГСа?

Дарэчы, некаторых коней і поні ў маёнтку літаральна вярнулі да жыцця, забраўшы адтуль, дзе на іх літаральна паставілі крыж — негадледжаных, хворых. Цяпер яны па манежы дзяцей вярхом катаюць (зразумела, пад наглядам трэнера), а некаторыя нават занялі прызавыя месцы на рэспубліканскіх спаборніцтвах у канкуры.

— А вось гэта навічок, другі тыдзень у нас, — дырэктар агратурыстычнага комплексу Алег Бярдула знаёміць з прыгажуном Буцэфалам. — Паходжанне, магчыма, і не арыстакратычнае (ад рускага цяжкавоза і беларускай запражной), але бег — проста на загляданне. Будзе працаваць у дыліжансе.

У найбліжэйшых планах — будаўніцтва крытага манежу для школы верхавой язды, конных аўкцыёнаў і спартыўных спаборніцтваў самага высокага ўзроўню. Пакой для спартсменаў, дарэчы, прадугледжаны на другім паверсе... канюшні, з драўлянымі ложкамі і сеннікамі. Кажуць, што калі правядзеш ноч перад спаборніцтвамі ў адным памяшканні з коньмі, то і шанцаў на перамогу будзе больш.

Мы пацікавіліся ў маёнтку, адкуль паходзіць назва тутэйшага конна-спартыўнага клуба «Амадэус». Аказваецца, такая мянушка была ў любімага каня Зеваны. А Зевана — гэта ў славянскай міфалогіі багіня палявання. Людзі ўяўлялі яе ў аблічча прыгажуні, апранутай у багатае футра з меху куніцы і лукам у руках, а каля ног багіні ляжала рагаціна, з якой хадзілі на мядзведзя, і нож.

Сёння ў маёнтку «Каробчыцы» арганізаваны музей фаўны з чучаламі жывёл, ёсць майстэрня, дзе можна паназіраць за працай рэзчыка па дрэве Валянціна Багдзевіча, а таксама будуецца кузня, каб пазнаёміць з гэтым рамяством гасцей, а для ахвотных — вырабіць на шчасце падкоўку. Ды і коней трэба падковамі забяспечыць...

У перспектыве — будаўніцтва гасцявых дамкоў у старажытным стылі, дзіцячай гульнявой пляцоўкі, абсталяванне музея сельскага побыту і рамёстваў... Дарэчы, у маёнтку з радасцю і на бязвыплатнай аснове прапануюць сцэну (і 150 месцаў для гледачоў) ахвотным праявіць свае таленты тэатральным, эстрадным, джазавым калектывам, народным ансамблям, салістам. А для прыцягнення наведвальнікаў у зімовы перыяд мяркуюць абсталяваць лыжную трасу, а таксама абучыць тройку коней спецыяльна для катання на санях. Быў бы толькі снег...

Не забылі, зразумела, у маёнтку і пра апякунку паляўнічых і звераловаў, у гонар якой названы тутэйшы рэстаран «Замак Зеваны». У рэстаране наведвальнікаў сустракае цудоўны дзевяціметровы вітраж з выявай багіні, ёсць таксама драўляныя статуі Зеваны і, згодна з паданнем, яе мужа, бога лясных угоддзяў Святабора. Галоўная зала разлічана на 70 месцаў. Да паслуг гасцей таксама дзве банкетныя залы на 20 месцаў кожная і невялікая канферэнц-зала. Інтэр'ер проста выдатны! А што датычыцца харчавання, то выбар вельмі разнастайны: прапаноўваюцца стравы і беларускай, і рускай, і літоўскай, і польскай кухні. Калі ж ацаніць суадносіны «цана і якасць», то ў «Замка Зеваны», паводле водгукаў некаторых наведвальнікаў, на сёння наўрад ці будзе шмат канкурэнтаў.

Дарэчы, нядаўна Гродзенскі мясакамбінат першым у Беларусі атрымаў ліцэнзію на вытворчасць старажытнага славянскага напою «Медавуха», які цяпер спецыяльна выпрацоўваецца для рэстарана «Замак Зеваны» метадам халоднага збродажвання мёду, вады і шэрагу інгрэдыентаў.

Што можа быць даражэй за дзіцячыя ўсмешкі?

Гарадзенскі маёнтак «Каробчыцы» стартаваў як імідж-праект мясакамбіната. А сёння, калі ён пачынае даваць прыбытак, яго можна ўжо назваць і бізнэс-праектам. Але пры гэтым агратурыстычны комплекс не страчвае, а нават пашырае свае сацыяльныя, дабрачынныя функцыі. Гэта ўжо ў традыцыях прадпрыемства і нават адзначана на высокім міжнародным узроўні: прадстаўнікі ААН нядаўна ўручылі дырэктару ААТ «Гродзенскі мясакамбінат» Анатолю Грышуку ордэн «Усмешка» — за пастаянную дапамогу, якую прадпрыемства аказвае розным дзіцячым і школьным установам.

— Вельмі ганаруся гэтай узнагародай, — кажа Анатоль Грышук. — А тэрмін «сацыяльная нагрузка» лічу ўвогуле непрымальным. Бо, акрамя вытворчых, ёсць справы, за якія трэба брацца па абавязку душы, не шукаючы ніякіх эканамічных выгодаў.

На сёння ўваходны білет у агратурыстычны комплекс для дарослых каштуе 5 тысяч рублёў, дзіцячы (6-14 гадоў) — 2500 рублёў, а дзецям да шасцігадовага ўзросту ўваход бясплатны. А бывае бясплатна і для ўсёй дзятвы, як, напрыклад, нядаўна ў Міжнародны дзень абароны дзяцей. На свяце, якое арганізавалі ў маёнтку, пабывала больш за 500 дзяўчатак і хлопчыкаў з малазабяспечаных сем'яў, сірот, навучэнцаў падшэфнай школы. Выступілі музычныя, танцавальныя і цыркавыя калектывы, дзеці каталіся на поні і ў дыліжансе, удзельнічалі ў розных гульнях і конкурсах, а калі прагаладаліся, то вельмі да месца была прадукцыя Гродзенскага мясакамбіната.

— Ідэя правесці такое свята была горача падтрымана калектывам, і нашы работнікі з такім жаданнем узяліся за справу... І ніхто не казаў пра эканомію, — зазначае Анатоль Грышук.

І сапраўды, якімі матэрыяльнымі сродкамі можна змераць «кошт» дзіцячых усмешак?

Віктар ПАЗНЯКОЎ,
Барыс ПРАКОПЧЫК,
Яраслаў ВАНЮКЕВІЧ (фота).

УНП 500043292.

Агратурыстычны комплекс
«ГАРАДЗЕНСКІ МАЁНТАК «КАРОБЧЫЦЫ»:
Гродзенскі раён, в. Каробчыцы, тэл. (8 0152) 93 94 73, рэстаран
«ЗАМАК ЗЕВАНЫ»:
тэл. (8 0152) 93 94 00, адміністратар, тэл. маб. (029) 350 05 50.

У рэстаране наведвальнікаў сустракае дзевяціметровы вітраж з выявай багіні палявання Зеваны.

СТАРАДАЎНІ ЛІХТАРШЧЫК ЗАПАЛІЎ СВЯТЛО

У выхадныя Брэст адсвяткаваў сваё 990-годдзе

Па традыцыі Дзень горада ў Брэсце адзначаюць найбліжэйшымі да 28 ліпеня выхаднымі. Азначаная дата з'яўляецца днём вызвалення горада над Бугам ад фашыстаў. А сёлета горад святкуе сваё 990-годдзе згодна з першым летапісным успамінам. Да тысячагоддзя застаецца нейкі дзясятак гадоў, і падрыхтоўка да вялікага юбілею распачатая. Але помнік, задуманы як сімвал тысячагадовай гісторыі памежнага горада, вырашана адкрыць цяпер, да сёлетняга свята. Мантаж велічнага манумента вёўся ўдзень і ўначы. Шмат коп'яў было зламана пры абмеркаванні скульптурнай кампазіцыі, але яе канчатковы варыянт устаноўлены на скрыжаванні вуліц Савецкай і Гогаля. Кампазіцыя складаецца з сямі фігур: трох гістарычных — Вітаўта, Радзівіла Чорнага, князя Васількавіча, трох збіральных: маці, салдата і летапісца. А над імі ўзвышаецца анёл-ахоўнік горада. Але, як падкрэсліў на прэс-канферэнцыі **старшыня гарвыканкама Аляксандр ПАЛЫШЭНКАЎ**, стваральнікі помніка імкнуліся паказаць усю тысячагадовую гісторыю і адлюстравалі асноўныя яе вехі на 12 бронзавых таблічках, якія занялі сваё месца вакол фігур манумента. Выраб помніка абышоўся прыкладна ў 1,8 мільярда рублёў, 400 мільёнаў з якіх сабралі ўстановы і жыхары Брэста.

Вуліца Савецкая пасля рэканструкцыі.

Ва ўрачыстасцях прынялі ўдзел дэлегацыі гарадоў Каўрова, Петразаводска, Ніжняга Тагіла, Адэсы, Луцка, Івана-Франкоўска, Любліна, Равензбурга, Сяоганя (Кітай) і іншых. З візітамі прыбылі паслы Францыі, Казахстана, Польшчы ў Рэспубліцы Беларусь. Падчас адкрыцця свята ўпершыню ў гісторыі прайшоў марш ганаровай варты ўсіх родаў войскаў нашай краіны — сухапутных, унутраных, памежных і ваенна-паветраных. Для варты нават была выраблена парадная форма за кошт сродкаў мясцовага бюджэту.

У праграме свята было шмат канцэртаў і розных відовішчных мерапрыемстваў накшталт вогненнага шоу «Мара пра Дон Кіхота», якое паказаў Брэсцкі тэатр драмы. Запрошаны зоркі беларускай і расійскай эстрады. Канцэрты прайшлі на розных пляцоўках горада. На Вяслярным канале, напрыклад, мерапрыемства скончылася грандыёзным феерверкам.

Самая відовішчная і тэатралізаваная частка праграмы чакала гледача на вуліцы Савецкай — брэсцкім Арбаце. Пешаходнай вуліца стала даўно. Але за апошнія год-два яна перажыла вялікую рэканструкцыю. Фасады многіх будынкаў набылі ранейшы гістарычны выгляд. З'явіліся лаўкі, ліхтары, скульптурныя кампазіцыі ў рэтрастылі. Кожны будынак па Савецкай, ва ўсялякім разе першы яго паверх — гэта кавярня, рэстаран, крама. На гэтай жа вуліцы ўсталяваны велічны помнік, пра які гаварылася напачатку.

І, бадай што, фішкай святкавання стала запальванне вячэрніх ліхтароў. Паводле аднаго з паданняў, з сярэднявечнага Брэста ідзе традыцыя запальвання газніц — гарадскіх ліхтароў. Быў нават спецыяльны чалавек — ліхтаршчык, які кожны вечар з наступленнем цемры рабіў сваю справу — даваў гораду святло. Вырашана традыцыю адрадзіць. І не толькі ўстанавіць 17 газніц-ліхтароў, але і прызначыць гарадскога ліхтаршчыка. Чалавек у спецыяльнай уніформе зрабіў гэта першы раз у суботу ў 23 гадзіны, а затым круглы год штовечар з надыходам прыцемкаў будзе запальваць газавыя ліхтары. Мэр з гэтай нагоды нават падпісаў сімвалічны ўказ.

Цікава, што такі ўказ ужо ёсць. Занатаваны ён на гранітнай пліце, усталяванай побач з арганізацыяй «Брэстгарсвятло» па вуліцы Фаміна. Там з 2007 года стаіць скульптура «Стары ліхтаршчык». Але ўстанова знаходзіцца ў такім ціхім, нават глухім месцы, дзе гэтую прыгажосць мала хто бачыць. Аддаць жа сімвал свайго прадпрыемства ў болей люднае месца арганізацыя не згадзілася, і гэта яе права. Ідэя, увасобленая супрацоўнікамі «Брэстгарсвятла» ў метале, атрымае, так бы мовіць, жывую матэрыялізацыю на Савецкай. А авангардны «стары ліхтаршчык» у сюртуку і цыліндры, які ўзбіраецца па лесвіцы да ліхтара, застанецца на ранейшым месцы.

«Стары ліхтаршчык».

Святлана ЯСКЕВІЧ.
Фота аўтара
і Святланы КРАЎЧУК.

ШАТЛАНДСКАЕ ВІСКІ З НАШАЙ «ПРАПІСКАЙ»

Высакаякаснае віскі адгэтуль атрымае беларускую «прапіску» — разліў гэтага сусветна вядомага напою шатландскіх кампаній Inver House Distillers LTD і Glasgow Whiski Limited распачынае РУП «Мінск Крышталь».

Пра гэта карэспандэнту «Звязды» паведаміла **прэс-сакратар канцэрна «Белдзяржхарчпрам» Ірына ГУСЕВА**.

Разліў будзе рабіцца ў бутэлькі 0,2 і 0,7 літра, плануецца, што ўжо сёлета аб'ём вытворчасці складзе 5 тысяч дэкалітраў. Пры гэтым, адзначыла Ірына Гусева, на рынак патрапіць па-сапраўднаму якаснае віскі з вытрымкай не менш за 3 гады па даступнай цане.

Дарэчы, варта заўважыць, што РУП «Мінск Крышталь» — найстарэйшы і самы буйны вытворца ў Беларусі. Штогадовы аб'ём вытворчасці прадпрыемства складае 4 мільёны дэкалітраў лікёра-гарэлачных вырабаў 48 найменняў і 1,8 мільёна дэкалітраў этылавага збожжавага рэктыфікаванага спірту.

Сяргей ГРЫБ.

*Любую **Святлану Фёдараўну ХРАБРУЮ** з г. Оршы віншую з юбілеем. Жадаю моцнага здароўя, радасці ў жыцці і здзяйснення задуманага.*
Валянцін.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	5.17	21.15	15.58
Віцебск —	5.00	21.10	16.10
Магілёў —	5.07	21.05	15.58
Гомель —	5.10	20.54	15.44
Брэст —	5.33	21.29	15.56
Гродна —	5.41	21.22	15.41

Месяц
Першая квадра 29 ліпеня.
Месяц у сузор'і Авена.

Імяніны
Пр. Васіля, Уладзіміра.
К. Ады, Ірыны, Віктара, Інакенція, Назара, Уладзіміра.

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

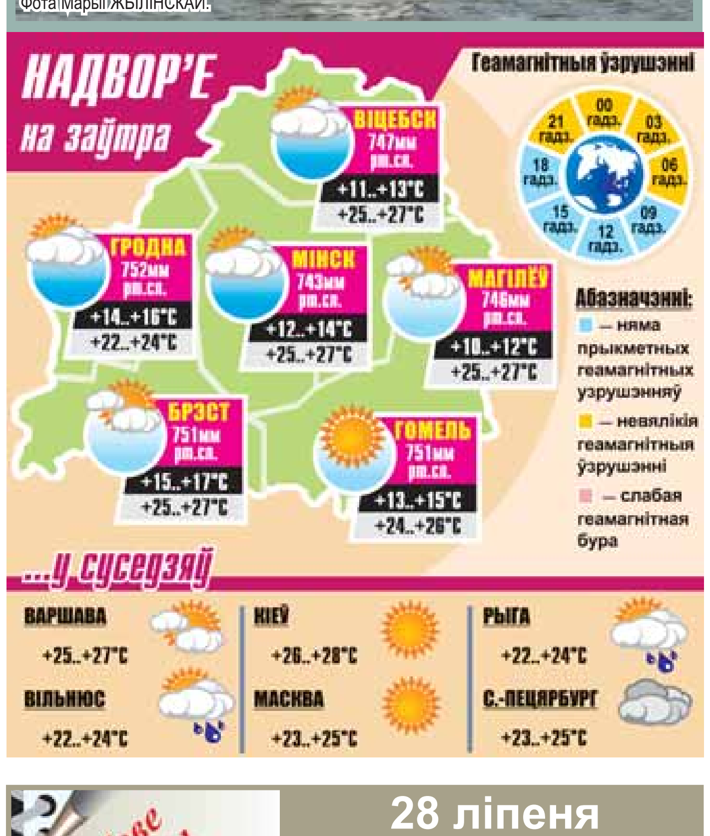

Дзве даты — 28 ліпеня

1029 год — дата нараджэння Усяслава Брачыславіча, князя полацкага з 1044 года. Сын Брачыслава Ізяславіча. У 1060 годзе ўдзельнічаў разам з трыма братамі Ізяславам, Святаславам і Усеваладам Яраславічамі ў паходзе супраць качэўнікаў торкаў. Імкнуўся пашырыць Полацкае княства і адстойваў яго самастойнасць. У 1065 годзе няўдала напаў на Пскоў, аднак здолеў разбіць войска наўгародскага князя Мсціслава на рацэ Чарэха, пасля чаго ў 1066 годзе захапіў Ноўгарад, вывез з Сафійскага сабора звон і іншыя рэчы, а частку горада спаліў. У бітве на Нямізе ў 1067 годзе быў разбіты Яраславічамі, на перамовах у Оршы захоплены імі ў палон і дастаўлены ў Кіеў. Падчас Кіеўскага паўстання 1068-69 гадоў вызвалены гараджанамі, і 7 месяцаў быў вялікім князем у Кіеве. Падчас паходу на Ізяслава Яраславіча вярнуўся ў Полацак. Пабудаваў Полацкі Сафійскі сабор. За рашучасць, розум і энергію празваны Чарадзеем. Памёр у 1101 годзе.

1942 год — быў выдадзены знакаміты загад наркама абароны, Вярхоўнага Галоўнакамандуючага І.В. Сталіна байцам і камандзірам Чырвонай Арміі, вядомы ў войсках як загад «Ні кроку назад!». У ім гаварылася : «... пара канчаць адступленне. Ні кроку назад! Такім зараз павінен быць наш галоўны заклік...».

Цытата дня:

«Разумны многаму можа навучыцца ў ворага».
Арыстафан (445—385 да н.э.), старажытнагрэчаскі паэт-камедыёграф.

НОЧ

Безумоўна, самым загадкавым і таямнічым перыядам сутак з'яўляецца ноч. Ноч — гэта час нараджэння Бога і яго ўваскрэсення, гэта час галоўных таямніц жыцця.

Асабліва яскрава гэта можна ўбачыць на прыкладзе купальскай ночы. Яна запоўнена загадкавай таямнічасцю святкавання, у якім пад покрывам цемры амаль што аб'ядналіся еўрапейскі сімвал надзеі на шчаслівую долю — папараць-кветка і сатанінскі шабаш дэманічных сілаў, якія напаўняюць стыхію вады і балотнай прасторы. Супрацьстаянне дзвюх сілаў было даволі адкрытым і напружаным. Адзін бок вытанчана дзейнічаў з мэтай нанесці шкоду чалавеку, яго сям'і, гаспадарцы, уключаючы паласу жыта, якое спее. У ім спецыяльна рабіліся заломы. У сваю чаргу чалавек звяртаўся па дапамогу да шматлікіх рытуальных дзеянняў, атрыбутаў, амулетаў, каб папярэдзіць або нейтралізаваць стыхію змроку і цемры. Самым моцным ахоўным патэнцыялам валодала полымя начнога вогнішча.

Напрыканцы купальскай ночы моладзь выконвала незвычайнае рытуальнае дзеянне — скакала цераз вогнішча, якое дагарае, тым самым абвяшчала ўсіх прысутных аб сваіх намерах стварыць новую сям'ю.

- Не спалі ў гэтую ноч і клапатлівыя гаспадыні. Яны ведалі, для таго, каб завязаліся добрыя галоўкі на капусце, трэба было яшчэ да ўзыходу сонца распрануцца і аббегчы вакол раслін вялікі круг.
- Аналагічны абрад выконвалі і ў ноч на 21 верасня, у дзень Малой Прачыстай. Трэба было ўстаць яшчэ да ўзыходу сонца, узяць качаргу, пабегчы з ёй на агарод і там стукнуць кожны качан — ён вырасце вялікі і цвёрды.
- У традыцыйнай культуры вельмі высокім статусам надзелена і калядная ноч. Лічылася, што ў прамежку ад 2 да 5 гадзін раніцы раскрываюцца нябёсы: у гэты час можна прасіць Усявышняга аб пазбаўленні ад шматлікіх невылечных хваробаў і здзяйсненні самых запаветных жаданняў. Магчыма, таму амаль усе ночы вялікіх святаў з'яўляюцца найбольш спрыяльным часам для варожбаў самага непрадказальнага характару, і, вядома ж, перш за ўсё пра свайго суджанага.
- Такім жа свяшчэнным было і стаўленне да велікоднай ночы, на працягу якой у храмах праводзілася ўсяночнае набажэнства.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Усміхнёмся!

— Дзе ты ўмудрыўся прастыць у такую спякоту?
— У выхадныя было піва, дзяўчаты, рок-н-рол.
— І што?
— Піва — халоднае, дзяўчаты — гарачыя. У выніку кандэнсат, вось мяне і прадзьмула...

☺

Свёкар — зяцю:
— Падабаецца цешча?
— Падабаецца.
— Спрацуемся, значыць, мы з табой. Люблю людзей з пачуццём гумару.

☺

Сіноптыкам, якія навучыліся ўмела маніпуляваць словам «месцамі», удалося дасягнуць практычна стапрацэнтнай дакладнасці прагнозаў надвор'я.

☺

Ева ведала, што ў раі яны адны. Але кожную ноч, калі Адам засынаў, на ўсялякі выпадак раўніва пералічвала яму рэбры...

ЗВЯЗДА
БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, І. ШЧУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 74 13 92, Баранавічах: 47 26 02, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэрыі: 292 22 03; прыём рэкламы тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292 04 52.
http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zvyazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Передрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 32.345. Індэкс 63850. Зак. № 4041. Нумар падпісаны ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12